

Essunga kommun

Årsredovisning 2016

Innehållsförteckning

Essunga kommun	4
Inledning	4
<i>Kommunstyrelsens ordförande .....</i>	<i>4</i>
<i>Kommunens organisation .....</i>	<i>5</i>
<i>Mandatfördelning .....</i>	<i>5</i>
Förvaltningsberättelse	6
<i>Ekonomisk omvärldsanalys.....</i>	<i>6</i>
<i>Essunga kommun .....</i>	<i>6</i>
<i>Övergripande målstyrning och uppföljning.....</i>	<i>12</i>
<i>Finansiell analys.....</i>	<i>16</i>
<i>Ekonomisk översikt .....</i>	<i>22</i>
<i>Nothänvisning .....</i>	<i>27</i>
<i>Redovisningsprinciper .....</i>	<i>36</i>
Kommunala bolag, stiftelser, gemensam nämnd och	38
kommunalförbund.....	38
<i>Essunga Bostäder AB.....</i>	<i>38</i>
<i>Stiftelsen Essunga industrier .....</i>	<i>39</i>
<i>Räddningsnämnden.....</i>	<i>39</i>
<i>Kommunalförbundet Göliska IT .....</i>	<i>40</i>
Kommunstyrelse.....	42
Verksamhetsberättelse	42
Socialnämnd	53
Verksamhetsberättelse	53
Utbildningsnämnd.....	61
Verksamhetsberättelse	61
Bygg- och Miljönämnd	69
Verksamhetsberättelse	69

Essunga kommun

Inledning

Kommunstyrelsens ordförande

2016 är till ända, året gick fort då det hänt mycket i kommunen. I juni öppnades den nya förskolan i Fåglum som blev verklighet tack vare Hasse "Ginza" Haraldsson. Ombyggnationen av badet tog fart och byggnationen av det nya höghuset påbörjades under 2016. Den fina träbron blev invigd 20 maj 2016 och är åter i funktion. Arbetet med infrastrukturen fortsätter och samrådsmöten gällande E20 pågår. Kommunens företagare satsar och utvecklar och detta ger ett stort mått av framtidstro.

Kärnverksamheterna håller en hög kvalitet och det är tack vare personalen som gör ett gott arbete. Kommunen gör ett riktigt bra resultat för 2016, 9,7 miljoner (3,2 procent).

Den politiska samtalsstenen är god och det är högt till tak, något som gynnar utvecklingen av kommunen. Endast ett parti fick partistöd för 2017, eftersom de övriga partierna inte hade lämnat in ansökan i tid.

Till sist vill jag rikta ett tack till personal och invånare som gör vår kommun till den bästa!

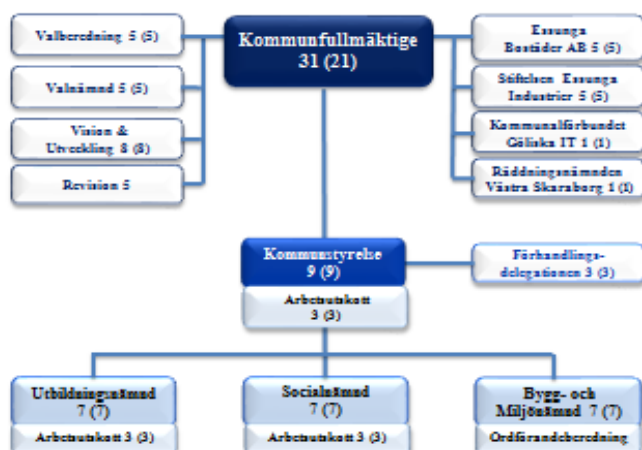

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2017-03-27

Från vänster till höger i bild:

Ledamot Barbro Gustavsson (M), Ordförande Daniel Andersson (M) och Vice ordförande Niclas Eringsfors (S)

Kommunens organisation

Kommunfullmäktige är kommunens högsta beslutande organ och ansvarar för de övergripande och långsiktiga målen för verksamheterna. Kommunfullmäktige har också utvärderingsansvar. Större verksamhetsförändringar inom nämnderna ska beslutas av kommunfullmäktige.

Kommunstyrelsen på kommunfullmäktiges uppdrag har kommunstyrelsen ett övergripande ansvar för kommunens ekonomi, verksamheter och utveckling. Kommunstyrelsen ska ge kommunfullmäktige underlag för de ekonomiska ramarna. Kommunstyrelsen är kommunens ledningsorgan. Arbetet ska kännetecknas av strategisk inriktning och helhetsperspektiv och sker genom direktiv och riktlinjer direkt mot nämnderna och bolagets och stiftelsens styrelse.

Nämnder Nämnderna har stor frihet att utforma sin verksamhet inom ramen för respektive verksamhetsplan och reglementen.

Mandatfördelning

Politisk ställning

Mandat i kommunfullmäktige 1 nov 2014 - 31 okt 2018.

Antal mandat	2006	2010	2016
Moderaterna	10	10	11
Socialdemokraterna	9	9	9
Centerpartiet	9	6	4
Kristdemokraterna	3	2	2
Liberalerna	2	1	1
Sverigedemokraterna	0	1	2
Miljöpartiet	1	1	1
Vänsterpartiet	1	1	1
Totalt	35	31	31

Förvaltningsberättelse

Ekonomisk omvärldsanalys

Fortsatt bra fart i svensk ekonomi också nästa år

Den svenska ekonomin har efter en nästan åtta år lång lågkonjunktur återhämtat sig efter den internationella finansiella kris som utlöstes hösten 2008. Svensk ekonomi kan i nuläget beskrivas vara i konjunkturell balans vilket innebär en nivå på resursutnyttjandet som långsiktigt bör vara i samklang med en inflation på 2 procent. Det är främst den inhemska efterfrågan som i mångt och mycket bidragit till den svenska ekonomins återhämtning. Inte minst investeringarna har under de senaste åren ökat starkt. De senaste åren har också den offentliga konsumtionen ökat snabbt till följd av det mycket stora antalet asylsökande.

De senast årens starka tillväxt i svensk ekonomi har fört med sig en betydande ökning av antalet sysselsatta. Arbetslösheten har därmed gradvis sjunkit. Trots den positiva utvecklingen på arbetsmarknaden har löneutvecklingen varit fortsatt dämpad. Även priserna har ökat betydligt mindre än normalt, vilket föranlett Riksbanken att föra en fortsatt mycket expansiv penningpolitik med negativa räntor som följd. Den låga inflationen har inneburit att reallönernas utveckling har varit relativt god, trots att de nominella påslagen varit relativt låga.

Källa: Sveriges Kommuner och Landsting

Essunga kommun

Viktiga händelser 2016

- Samverkan i Västra Skaraborg (V6) för ett tiotal prioriterade verksamhetsområden
- Fortsatt arbete med planering för byggnation av bostäder. Nu pågår en byggnation av 44 nya bostäder med kommunen/koncernen som aktör
- En översiktlig miljöteknisk undersökning har tagits fram för före detta slamtippen i Bäreberg
- En förskola har byggts i privat regi i Fåglum och lokalerna invigdes sommaren 2016
- Om- och tillbyggnad av Nossebrobadet pågår 2016–2017 till en kostnad av ca 34 mkr
- En ny strategisk plan och övergripande mål för tidsperioden 2017–2019 har tagits fram
- Arbetsmarknads-, sysselsättningsfrågor och kompetensförsörjning i nära samarbete med Arbetsförmedlingen
- Täta kontakter med företag för näringslivsutveckling
- Arbete pågår med att ta fram kommunens övergripande framtida organisation
- Genomförande av handlingsplan för Stallaholmsområdet med anläggningar och aktiviteter
- Ombyggnation i kvarteret Amiralen har varit intensiv under 2016 och flera lokaler har hyrts ut till bland annat näringslivet

Befolkning och boende

Kommunens befolkning har under 2016 ökat med 30 personer och är uppe i 5 620 invånare. Under året har 64 barn fötts vilket är väldigt många för kommunen. Det är tredje året i rad som befolkningen ökar i Essunga kommun.

Folkmängd	2012	2013	2014	2015	2016
Kvinnor	2 775	2 764	2 788	2 801	2 805
Män	2 727	2 730	2 750	2 789	2 815
Totalt	5 502	5 494	5 538	5 590	5 620

Folkmängdens förändring	2012	2013	2014	2015	2016
Födda	43	52	60	55	64
Döda	67	65	62	59	62
Födelsenetto	-24	-13	-2	-4	2
Befolkningsförändring	9	-8	44	52	30

Framtiden

Kommunens uppgift är framförallt att klara välfärdsuppdraget för våra kommuninvånare. De viktigaste utmaningarna i detta är:

- klara en positiv befolkningsutveckling för att ha kvar serviceunderlag och rimlig skattekraft
- klara att bibehålla en långsiktigt hållbar kommunal ekonomi
- klara rekrytering av kompetent personal och nyrekrytering till de politiska partierna
- bibehålla en hög sysselsättning och låg arbetslöshet
- i samverkan med olika aktörer i det lokala samhället arbeta för en utveckling av en attraktiv kommun
- integrationen till samhället både av nyanlända och andra som av olika skäl inte kunnat integreras fullt ut
- samverka med andra kommuner och regioner för att kunna klara välfärdsuppdraget på ett så bra sätt som möjligt

Personal

Personalpolitik

Ett övergripande mål gällande personalpolitik är att Essunga kommun ska upplevas som en attraktiv arbetsgivare. Vi ska kunna rekrytera och behålla kompetent personal. Detta mäts bland annat genom en medarbetarundersökning som genomförs vartannat år.

Kommunstyrelsen är det organ som svarar för kommunens personalpolitik.

Medarbetarenkät

En medarbetarundersökning gjordes under oktober 2016. Svarefrekvensen uppgick till 74% och visar på ett fortsatt positivt resultat, även om resultatet på några områden är lite sämre än 2014. Samtliga enheter arbetar nu vidare med resultatet för att försöka hitta möjligheter till förbättringar och i vissa fall bibehålla det goda resultatet.

Ledarutveckling

Under 2016 har ledarpolicyn reviderats och riktlinjer för ledarutveckling fastställts. Fortsatt ledarutbildning har skett kring bland annat hälsofrämjande ledarskap, hantering av skadligt bruk samt arbetsmiljö med fokus med den nya föreskriften kring organisatorisk och social arbetsmiljö. Gemensamma ledardagar och kortare samlingar för ledardialog äger rum regelbundet där information ges och aktuella frågor tas upp.

En ny utbildningsinsats för nya chefer har genomförts tillsammans med Grästorps kommun med åtta deltagare från Essunga.

Traineeprogrammet ”Framtida ledare” har avslutats under våren. Det har omfattat 10 utbildningsdagar för möjliga framtida ledare och har genomförts i samverkan med kommuner i Västra Skaraborg. Essunga har haft två deltagare i detta program.

Ett ledarutvecklingsprogram för 20 chefer har planerats och startar i januari 2017.

Rekrytering

Kommunen har kunnat rekrytera personal med rätt kompetens på de flesta tjänster under 2016.

Det har funnits vissa svårigheter att hitta rätt kompetens på några nyckeltjänster. Det är ett problem som vi delar med många andra kommuner. Stora pensionsavgångar väntar under den närmsta femårsperioden. Med en personalomsättning på samma nivå som idag behöver kommunen rekrytera över 150 personer under de närmsta fem åren

Jämställdhet och jämställda löner

Varje år görs en lönekartläggning för kommunens personal. Lönekartläggningen görs för lika arbete samt för likvärdiga arbeten. Vid en jämförelse av likvärdiga arbeten används den arbetsvärdering som gjorts med hjälp av JämO:s verktyg Analys Lönelots.

Enligt kommunens lönepolicy ska riktlinjer inför löneöversyn bland annat beakta behov av justeringar för att lönerna ska uppfylla Jämställdhetslagens krav på lika lön för lika och likvärdigt arbete. Av lönekartläggningen 2016-12-31 framgår det att det inte finns några osakliga löneskillnader mellan kvinnor och män i kommunen.

Arbetsmiljö

Det systematiska arbetsmiljöarbetet innebär bland annat en klar ansvarsfördelning för arbetsmiljön, tydliga mål och regelbunden uppföljning. Det finns förutsättningar för detta i vårt arbetsmiljöprogram och i de handlingsplaner som upprättas årligen. Den kommunövergripande handlingsplanen antas och följs upp i Centrala samverkansgruppen. Under 2016 har den bland annat innefattat arbete med resultatet av medarbetarenkäten med riktade insatser, sammanställning över riskinventeringar för samtliga förvaltningar, fortsatt arbete med friskvård för att minska sjuktalen samt ledarutveckling. I centrala samverkansgruppen sker även regelbunden uppföljning av sjukstatistik och arbetsmiljöarbetet.

Tobaksfri arbetstid

Kommunen införde tobaksfri arbetstid under 2010. Information om tobaksfri arbetstid ska ske vid introduktion av ny personal och regelbundet tas upp på arbetsplatsträffar.

Hälsofrämjande arbetsplatser

Under 2016 har vi bedrivit ett aktivt friskvårdsarbete för kommunanställda. Kommunen har fortsatt sitt samarbete kring friskvård med Creo Hälsa under 2016, som utöver månadsbrev även presenterar olika utmaningar och aktiviteter. Hälsoinspiratörer finns numera på de flesta arbetsplatser och dessa får utbildning och inspiration för sitt arbete. Anställda ges möjlighet till subventionerad träning och massage.

Vi har ett samarbete med Vara kommun som ger oss tillgång till en rehabcoach och sjuksköterska en dag per vecka. Genom detta har arbetet med korttidsfrånvaron intensifierats. Rehabcoachen träffar alla som har upprepad korttidsfrånvaro tillsammans med berörd chef och har även stödsamtal med anställda som är sjukskrivna eller riskerar att bli det. Vi arbetar även med personalvårdsronder och har bland annat genomfört ett pilotprojekt på en enhet med hög sjukfrånvaro. Detta innefattar intervjuer med all personal kring hälsa och arbetsmiljö och föreläsningar om stresshantering, ergonomi och goda levnadsvanor med mera. Personalklubben har dessutom anordnat många uppskattade aktiviteter under året.

Personalkostnader och procentuell förändring 2015-2016 mnkr	2016	2015-2016
Lön	183,1	10,97
<i>Varav</i>		
-Månadslön	133,9	8,6
-Övertidsersättning	1	25
-Fyllnadslön	0,9	-35,7
-Sjuklön	3,1	10,7
Sociala avgifter	58,5	10,6
Pensionskostnader	14,5	2,1
Övriga personalkostnader	3,2	60
Summa	259,3	10,8

Redovisade personalkostnader avser löner, sociala avgifter, pensionsutbetalningar mm. "Övriga personalkostnader" avser trakamenten, resekostnader etc.

Personalkostnader

En stor del av de tjänster kommunen tillhandahåller kräver stora personalinsatser, särskilt barn- och äldreomsorg och undervisning. Kostnader för personal svarar för 60 procent av kommunens totala driftkostnad.

Personalkostnaderna har ökat med 10,8 procent jämfört med år 2015 (se tabell), rensat från bidragsfinansierade lönekostnader är löneökningen 6,5 procent. Främsta orsaken till kostnadsökningen är fler anställda, avtal kommunalanställda samt satsningar på lärarlyft och socialsekreterare.

Antal anställda

Antalet tillsvidareanställda i kommunen uppgår den 31 december 2016 till 469 personer. Omräknat till årsarbetare är antalet 415 Begreppet årsarbetare innebär att man räknar om samtliga anställdas arbetstid till heltidstjänster.

Kommunens anställda fördelade sig per förvaltning enligt nedanstående tabell. Förutom de 469 tillsvidareanställda finns ett hundratal vikarier inom kommunens verksamheter.

Antal anställda och årsarbetare	Antal anställda		Årsarbetare	
	2 015	2 016	2 015	2 016
Förvaltning				
Kommunstyrelseförvaltning	38	38	35	35
Utbildningsförvaltning	185	185	170	170
Socialförvaltning	225	246	192	210
Totalt	448	469	397	415

Begreppet årsarbetare innebär att anställdas arbetstid omräknas till heltidstjänster.

Åldersfördelning

Medelåldern bland kommunens tillsvidareanställda är drygt 49 år. För kvinnor är medelålder 49 år och för män 50 år. Mer än hälften av kommunens anställda är över 50 år. Drygt 20 procent är över 60 år och endast 6,5 procent är under 30 år.

Könsfördelning

En övervägande del av de som arbetar inom kommunen är kvinnor. Av de 469 tillsvidareanställda är det 420 kvinnor och 49 män, i procent räknat blir det cirka 90 procent kvinnor och 10 procent män.

Personalomsättning

Personalomsättningen under 2016 har uppgått till 9,4 procent. Under 2015 var personalomsättningen 10,2 procent och 2014 var den 7,6 procent. Den genomsnittliga anställningstiden i kommunen är 16 år.

Hel- och deltidsarbete

Av de 469 tillsvidareanställda är 53 procent heltidsanställda och 88 procent har en sysselsättningsgrad över 75 procent. Andelen heltidsanställda har ökat något jämfört med 2015.

Av kvinnorna är det 51 procent som har en heltidsanställning och av männen är det 71 procent som är heltidsanställda.

Den genomsnittliga sysselsättningsgraden är 88,5 procent. För Socialförvaltningen är den genomsnittliga sysselsättningsgraden 85 procent och för övriga förvaltningar 92 procent.

I den undersökning som Sveriges kommuner och landsting gjorde 2015 där man mätte andelen heltidsarbetande var Essunga den kommun i landet som hade lägst andel som faktiskt arbetar heltid. Många som har heltidstjänst har en partiell ledighet och därför blir andelen heltidsarbetande lägre än andelen heltidsanställda.

Vi har under året arbetat med att försöka erbjuda högre sysselsättningsgrad till de som önskar bland annat med arbetstidsavtal inom äldre- och funktionshinderomsorgen. Tidigare undersökningar visar att många frivillig väljer att arbeta deltid, men för att kunna rekrytera i framtiden är det viktigt att kunna erbjuda heltidstjänster. Det är framförallt de kvinnodominerade yrkena inom barn- och äldreomsorg, lokalvård och köksarbete som är deltidstjänster.

Sjukfrånvaro

Ett av kommunens mål är att vi ska ha frisk personal. Sedan 2003 har sjukfrånvaron beräknats enligt de regler som finns för hälsobokslut. Sjukfrånvaron beräknas i procent i förhållande till överenskommen arbetstid. För 2016 uppgår sjukfrånvaron till 6,5 procent. Det innebär en ökning jämfört med 2015 då sjukfrånvaron uppgick till 6,0 procent.

Av kommunens tillsvidareanställda har 42 procent ingen sjukfrånvaro alls under 2016. Det är samma siffra som för 2015.

Sjukfrånvaron uppgår för kvinnor till 7,2 procent och för män till 2,4 procent. Jämfört med 2015 har sjukfrånvaron ökat för kvinnor och minskat något för män.

Av förvaltningarna har Kommunstyrelseförvaltningen lägst sjukfrånvaro 2016 med 3,1 procent (exkl AME-center/åtgärdsanställda). Socialförvaltningen har högst sjukfrånvaro med 7,6 procent. Sjukfrånvaron för Utbildningsförvaltningen uppgår till 5,9 procent. Sjukfrånvaron har ökat i alla förvaltningar jämfört med 2015. Sjukfrånvaron för åtgärdsanställda inom Arbetsmarknadsenheten uppgår till 12,7 procent.

En jämförelse mellan åldersgrupper visar att åldersgruppen under 30 år har lägst sjukfrånvaron och åldersgruppen över 50 år har högst sjukfrånvaro. Sjukfrånvaron har minskat något i åldersgrupper under 50 år och ökat markant i åldersgruppen över 50 år jämfört med 2015.

Sjukfrånvaro per åldersgrupp %	2012	2013	2014	2015	2016
--29 år	3,40	2,75	3,30	3,24	3,24
30--49 år	4,15	4,71	5,98	5,95	5,73
50-- år	4,57	4,86	5,64	6,71	8,02

Def: Summa sjukfrånvaro per åldersgrupp i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid i respektive arbetsgrupp

Sjukfrånvaro totalt %	2012	2013	2014	2015	2016
Totalt	4,28	4,50	5,47	5,96	6,51
Kvinnor	4,46	4,88	5,96	6,51	7,18
Män	3,26	1,84	2,21	2,53	2,38

Def: Summa sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid

Långtidssjukfrånvaro %	2012	2013	2014	2015	2016
Totalt	32,53	35,18	46,12	44,46	47,52

Def: Summa tid med långtidssjukfrånvaro över 60 dagar i förhållande till total sjukfrånvaro

Arbetsmarknad

Arbetsmarknads- och sysselsättningsfrågorna är av stor strategisk betydelse för kommunerna. Arbetslösheten är för närvarande väldigt låg i Essunga kommun. Problemet är snarast att klara den framtida kompetensförsörjningen både i kommunens organisation men inte minst i näringslivet. Det gäller då att ta tillvara alla resurser som finns, till exempel ungdomar, nyanlända, långtidssjukskrivna och långtidsarbetslösa. Fokus nu är att ta tillvara resurserna i dessa grupper men också att få ny arbetskraft att flytta till kommunen och regionen. Kommunen är en utpendlingskommun där ungefär 1 250 personer pendlar ut och 750 personer in till arbeten varje dag. Eftersom cirka 2 000 personer arbetspendlar över kommungränsen varje dag blir dessa gränser ganska ointressanta. Essunga, liksom andra kommuner, blir alltmer beroende av hur arbetsmarknaden utvecklas i regionen. Det viktigaste för kommuninvånarna är geografiskt avstånd, infrastruktur, branschbredd och antal lediga jobb i regionen.

Integration

Världsläget med krigs- och oroshärder på många håll i världen gör att integrationsfrågorna har blivit en stor och viktig uppgift inte bara på nationell nivå utan även regionalt och lokalt. Sedan den akuta situationen 2015 har flera kommuner lagt mycket annat åt sidan för att prioritera och fokusera på denna uppgift. Under 2016 har läget stabiliserats betydligt med mera tydlig och gränssättande flyktingpolitik i Europa. Mottagandet av ensamkommande barn har nästan helt stannat av men från och med 2017 räknar vi med en större mottagning av flyktingar. Essunga kommun ska enligt föreslagen kvot ta emot 28 flyktingar. Mycket resurser sätts in för att klara integrationen av dessa nyanlända, men också för integration av svenskar som av olika skäl helt eller delvis hamnat utanför samhället. För hela integrationen är sysselsättningsfrågorna väldigt avgörande och för de nyanlända är språkundervisningen i svenska en nyckelfaktor för att kunna integreras med sysselsättning och bostad. Integrationssamordnaren ansvarar för mottagande av nyanlända. Kommunen har också anställt en integrationscoach på projektbasis och driver bland annat ett projekt med så kallade "språkvänner" ur föreningslivet. Kommunen har också beslutat att anslå medel till särskilda assistenttjänster i kommunens organisation för att ge möjlighet till sysselsättning. Vi diskuterar också särskild ytterligare satsning på Svenska för invandrare, SFI.

Folkhälsa

Folkhälsa är ett av kommunens speciella ansvarsområden och det lokala folkhälsoarbetet vilar på det övergripande nationella målet; "Att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen". Folkhälsorådet i Essunga kommun har valt att prioritera och lägga tonvikt på följande områden under år 2016:

- Öka den fysiska aktiviteten
- Minska tobak, alkohol och andra droger
- Minska den psykiska ohälsan

Eftersom den fysiska aktiviteten [JP1] behöver höjas i kommunen är detta målområde ett av de prioriterade målen i kommunens folkhälsoarbete. Essunga kommun arbetar nu på ett mer strategiskt sätt med detta mål. Mer medvetet skapas miljöer som stimulerar till fysisk aktivitet, exempelvis planerar man för en aktivare skolgård på Nossebro skola, gång och cykelvägar, ökad belysning och ett aktivitetsområde med bland annat ett utegym.

Inom förskola och på fritids arbetar man aktivt med att lägga in mer fysisk aktivitet. Ett samarbete med SISU har påbörjats för att få hjälp med utbildning av personalen för att få till nya och bra aktiviteter. För att öka den spontana fysiska aktiviteten har folkhälsorådet och SISU arrangerat Öppen idrottshall och Prova-på-dagar under loven. Dessa dagar har varit mycket populära. För att se hur man kan stimulera den fysiska aktiviteten ytterligare inom F-9 skolan har folkhälsoplaneraren och gymnastiklärarna träffats.

För att minska fallolyckor bland våra äldre i kommunen anordnades en Senior dag. Temat för dagen var Balansera mera – tips och råd för att förhindra fallolyckor. De ämnen som togs upp var mat, motion och mediciner. Detta blev en mycket lyckad dag – över 100 stycken kom för att lyssna och testa sin balans.

Det psykiska välbefinnandet är gott i det stora hela i kommunen, men tyvärr skickar Försäkringskassan och skolan signaler om att de kan se en ökning angående ungas ohälsa, framförallt bland våra flickor och kvinnor. Drogvaneundersökningen 2016 i årskurs 7-9 visar att hälften av de svarande ungdomarna mår "mycket bra" och "utmärkt". Jämfört med andra kommuner har Essunga kommun högst andel elever som svarat att de mår "dåligt", drygt 10 procent.

Från förskolan till årskurs 9 arbetar man på ett mer strukturerat sätt för att stärka den psykiska hälsan. Allt ifrån det mest grundläggande, anknytning, till en utbildningsdag i Genus och normkritiskt tänkande, inhämtat av ny kunskap och utbildning för personalen inom Elevhälsan. Handlingsplaner och aktiviteter håller på att arbetas fram och testas.

Som ett ytterligare led i detta arbete har kontakt tagits med Tjejjouren Väst. De arbetar med stöd via chatt, mobilapp och mejl. Folkhälsorådet och Essunga kommun har under 2016 även stöttat ett filmprojekt, Jag är faktiskt fantastisk. Detta projekt har drivits av föreningen Inventum och syftet har varit att öka medvetenheten kring normkritiskt och normkreativt tänkande med fokus på HBTQ-frågor.

Analys: Essunga kommuns folkhälsoarbete går åt rätt håll men i framtiden behöver ett större fokus läggas på att jobba mer strukturerat med att minska den ojämlika hälsan, gruppen unga mammor och kvinnor med endast grundskoleutbildning, suicidprevention och psykisk livräddning.

Övergripande målstyrning och uppföljning

Vision och värdeord

Essunga kommuns vision och värdeord genomsyrar och vägleder verksamheterna i det dagliga arbetet avseende värderingar, förhållningssätt och intentioner.

Genom närheten i vår kommun skapar vi kreativa och meningsfulla möten där idéer förverkligas och människor och företag utvecklas.

Inkluderande

Alla medarbetare ska ha möjlighet att vara delaktiga på lika villkor och kunna använda sin fulla potential. För oss innebär det att vår organisation och vårt sätt att arbeta formas så att vi undanröjer osynliga normer, antaganden och föreställningar. Våra medborgare är viktiga för oss och vi tar emot deras synpunkter och möter dem med respekt. Vi har en tilltro till allas förmåga. Alla får plats och allas bidrag är värdefulla!

Kreativt

I vår organisation vågar vi tänka nytt, modigt och oväntat och sedan genomföra det. Vi är öppna inför nya tankar och strävar efter vidsynthet inför det som är obekant för oss. Vi löser de utmaningar vi ställs inför vilket ger oss en möjlighet att utvecklas. Kreativitet förutsätter att alla ges möjlighet att delta.

Genuint

I vår organisation arbetar vi gränslöst och strävar efter långsiktiga lösningar. Vi vågar ta ställning och vi står för det vi gör. Vi är jordnära och förmedlar trygghet och stabilitet. Vi tar vara på historien för att utveckla framtiden.

Kommunfullmäktiges verksamhetsmål för god ekonomisk hushållning

Område:

Boende och befolkning

Kommunfullmäktiges mål	Kommentar
 Kommuninvånarantalet ska öka. Kommunen ska vara så attraktiv att den som flyttat hit och bor här vill stanna kvar	Befolkningen ökar kontinuerligt även om det är små förändringar. Vid mätning den 31 december 2016 var invånarantalet 5 620 stycken och innebär en ökning med 30 invånare. Kommunen hade under 2016 ett positivt flyttnetto på 28 invånare och födelsetot var 2 personer. För 2017 genomförs byggnation av 44 nya bostäder och planering har startats för ytterligare byggnation. Vi försöker också intressera privata aktörer för att bygga bostäder. Under 2017 ökar också mottagningen av kvotflyktingar från 20 till 28 personer vilket också bör vara positivt för en befolkningsökning.
 Det ska finnas ett bra och varierat utbud av boende. Kommunens invånare ska kunna bo i attraktiva lägen och trygga miljöer	Kommunen och framförallt centralorten har tyvärr ett underskott av bostäder vilket förstas begränsar medborgarnas valmöjligheter. Däremot har vi fortfarande tillgång till några attraktiva tomter i olika lägen för nybyggnation av enbostadshus eller bostadsrätter. Målet bedöms vara delvis uppnått. Planering för byggnation av bostäder har pågått en längre tid. Det har också länge funnits färdiga detaljplaner för byggnation. Projektering och upphandling tar dock lång tid därför har byggnation inte kunnat startas förrän under 2016. Vi har heller inte lyckats intressera privata företag att bygga bostäder i kommunen. Vi är väldigt glada för att byggnation nu pågår för fullt och vi planerar även för ytterligare byggnation under 2018. Målsättningen är att minst en privat aktör skall påbörja byggnation av bostäder 2017. Kommunen har flera kontakter. Kommunstyrelsen har också lagt ett uppdrag till förvaltningen att ta fram förslag till nya bostadsområden för småhus, bostadsrätter eller motsvarande
 Ställaholmsområdet skall bli en spjutspets för kultur, fritid och friskvård, och närheten till Nossan skall tas tillvara.	Efter att infrastrukturen med strandpromenaden färdigställts pågår nu arbetet med genomförande av handlingsplan för området. Kommunen har ansökt hos Sparbanksstiftelsen och fått beviljat projektmedel till "Aktiva Ställaholm" vilket innebär större satsningar på anläggningar och aktiviteter i området. Målet är uppnått. Arbetet är långsiktigt och det är väldigt positivt att det nu finns ca 1 000 tkr för anläggningar och aktiviteter i området. En viktig del i arbetet är samverkan med näringsliv och föreningsliv för att få ett så brett engagemang som möjligt. Det underlättar också drift, underhåll samt ett brett utbud av aktiviteter. Under 2017 kommer flera anläggningar att iordningställas bland annat utegym, hinderbana, grillplats och sittplatser.

Område:

Företagande och näringsliv

Kommunfullmäktiges mål	Kommentar
 Företagsklimatet skall vara så gott att etablerade företag stannar kvar och utvecklas och att nya företag finner det fördelaktigt att etablera sig här.	Företagsklimatet är gott i kommunen. I Svenskt näringslivs enkät är resultatet 4,0 som är den nedre gränsen för ett gott företagsklimat. Målet är nått. Resultatet har tyvärr försämrats med 0,19 sedan förra mätningen 2015 vilket gjort att vi även tappat något i rakning. Kommunen har fortfarande ett bra resultat men resultatet är något sämre på i stort sett alla frågeområden. Det är svårt att veta orsaken till de något sämre resultaten. Frågan har diskuterats både på företagslunch och medlemsmöten under hösten 2016. Vi tror att det handlar mycket om information och att försöka ta ännu fler företagskontakter. Under 2017 kommer vi därför att arbeta med detta. En viktig fråga är också att förbättra samverkan mellan skolan och näringslivet. En plan för detta tas nu fram av utbildningsförvaltningen i samråd med kommundirektören.

Område:

Samhällsservice

Kommunfullmäktiges mål	Kommentar
 Människors möten är viktiga i vår kommun.	Kommunen arbetar ständigt med att förbättra servicen och kvaliteten i olika möten. Det handlar om allt från möten i kärnverksamheter, myndighetsutövning och olika evenemang där vi möter besökare. Generellt får vi bra eller mycket bra betyg på service och bemötande men det finns alltid potential för förbättringar. Målet uppnått. Resultaten måste analyseras utifrån de olika verksamheterna. Genom att hela tiden ha bemötande- och servicefrågorna på agendan sätter vi också fokus på detta. Vi kommer i vår styrmodell för 2017 arbeta med uppdragsbeskrivningar där en viktig fråga är vilka verksamheten är till för och vilka behov som ligger i uppdraget att tillgodose. Detta arbete kommer förhoppningsvis tydliggöra målgrupper, möten och behov i de olika verksamheterna ännu mer.
 Barn och unga skall ha bra uppväxtvillkor i kommunen.	Också på detta målområde är hela kommunens verksamhet engagerad. Kärnverksamheterna i form av förskola, grundskola och socialtjänst utgör grunden för att skapa bra uppväxtvillkor. Kultur- och fritidsfrågorna är också avgörande. Här är samverkan med bl a föreningslivet mycket viktigt. För de lite äldre ungdomarna behövs sysselsättning och möjlighet till en aktiv fritid. Målet med bra uppväxtvillkor anser vi är uppnått men även här finns potential för förbättringar. I 2017-års verksamhetsplan har kommunen beslutat om ett särskilt inriktningsmål för ungdomar. Delmålet är att ungdomar skall utveckla nya mötesplatser i samråd med kommunen. Arbetet kommer bland annat att bedrivas i projektform "unga Essunga" med en särskild projektledare.
 Vårt gemensamma ansvar är god hälsa och trygghet åt alla kommuninvånare.	Hälsa och trygghet går hand i hand. Trygghet gör att människor rör sig mer ute och fler människor ute i samhället leder i sin tur till en ökad trygghet. I stort är hälsan god i Essunga kommun, och det är en trygg kommun att leva och bo i. 71 % av invånarna i kommunen uppger att de har ett gott allmäntillstånd och 84 % uppger att de känner sig trygga att gå ut ensamma i kommunen. Även om vi kan se en liten ökning av den fysiska aktiviteten bland invånarna i kommunen vet man att stillasittandet ökar överlag i Sverige och att hälsan inte är lika fördelad bland invånarna i Sverige, så även i Essunga kommun. För att öka möjligheten till en bra och enkel form av fysisk aktivitet har flera promenadvägar anlagts i kommunen. Här har belysningen setts över och utökats. Detta för att öka tryggheten så att dessa vandringsleder kan användas även den mörka årstiden. Då man kan se ett ökat intresse för spontanaktiviteter utan anknytning till en förening har man i kommunen lyssnat in detta och håller nu på att skapa ett aktivitetsområde med belysning för att öka tryggheten och användandet året runt. För att få till sig vad och var otryggheten upplevs har olika forum arrangerats där invånare i olika åldrar fått uttala sig i denna fråga. Allt har

Kommunfullmäktiges mål	Kommentar
	lyssnats in och flera saker håller på att åtgärdas. Detta har skett genom Medborgardialogmöten tillsammans med polisen och ett ungdomsdialognöte. Allt har lyssnats in och flera saker håller på att åtgärdas.
 Essunga kommun skall uppfattas som en attraktiv arbetsgivare.	Om kommunen uppfattas som en attraktiv arbetsgivare mäts dels genom i vilken grad vi kan rekrytera personal med rätt kompetens, dels genom en medarbetarundersökning för anställd personal. Kommunen har under 2016 kunnat rekrytera personal med rätt kompetens på de flesta tjänster. Det har funnits vissa svårigheter att hitta rätt kompetens på några tjänster, som betraktas som bristyrken och det är ett problem som vi delar med många andra kommuner. En medarbetarundersökning genomfördes under hösten 2016. Hur kommunen uppfattas som en attraktiv arbetsgivare bland anställd personal mäts i medarbetarundersökningen genom två påståenden. På påståendet "Jag trivs och känner mig trygg i min arbetsgrupp" svarar 89 % stämmer mycket bra eller stämmer ganska bra. Det är ett bra resultat, men det är samtidigt ett något sämre resultat än 2014 års enkät då det var 91 % som svarade så. På påståendet "Jag tycker det är bra att vara anställda av Essunga kommun" svarar 83 % stämmer mycket bra eller stämmer ganska bra. Här är det också ett sämre resultat än vid 2014 års enkät då det var 91 % som svarade så.

Kommunfullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning

Område:

Finans

Kommunfullmäktiges mål	Kommentar
 Årets resultat i förhållande till skatteintäkter och generella statsbidrag skall vara 3,0 procent, med en avvikelse på +- 2,0 procent.	Årets resultat i förhållande till skatteintäkter och generella statsbidrag är 3,2 procent. Statsbidrag från migrationsverket är en bidragande orsak till det positiva resultatet.
 Nettoinvesteringarna skall finansieras med egna medel under en rullande 4-års period	År 2016 har nettoinvesteringarna finansierats med 76 procent av egna medel. Under den senaste fyraårsperioden har investeringarna finansierats med 79 procent. En bidragande orsak till att målet inte uppfyllts är dels en avsättning 2014 till delfinansiering E20 och dels höga investeringsutgifter 2016
 Soliditeten skall förbättras under mandatperioden.	Soliditeten är 67,4 procent och det är en förbättring med 0,8 procentenheter jämfört med föregående år. Ett positivt resultat 2015 och 2016 har bidragit till den ökade soliditeten.
 Likviditeten skall vara på en nivå som säkerställer fullgod betalningsförmåga och finansiell handlingsfrihet säkerställs.	Kassalikviditeten är 76,4 procent. Denna nivå innebär en fullgod betalningsförmåga, eftersom de kortfristiga skulderna består till 23 procent av semesterlöneskulden. Semesterlöneskulden förändras normalt inte i någon större omfattning och utgör därmed ingen större belastning på likviditeten.

Finansiell analys

God ekonomisk hushållning

Modell för finansiell analys

För att kartlägga och analysera resultat, utveckling och ställning för Essunga kommun används en finansiell analysmodell som benämns RK-modellen. Modellen används för att identifiera eventuella finansiella möjligheter och problem. Målsättningen är att försöka klargöra om kommunen har en god ekonomisk hushållning, som föreskrivs i kommunallagen.

Den finansiella analysmodellen bygger på fyra perspektiv: det finansiella resultatet, kapacitetsutvecklingen, riskförhållanden och kontrollen över den finansiella utvecklingen. Aspekterna *resultat*, *kapacitet*, *risk* och *kontroll* utgör hörnstenar i modellen.

Det finansiella resultatet

Årets resultat och dess orsaker kartläggs. En eventuell obalans, det vill säga att kostnaderna överstiger intäkterna eller att en rörelseriktning mot obalans sker, är en varningssignal. Under detta perspektiv analyseras också investeringar och deras utveckling.

Kapacitet

Den andra aspekten benämns *kapacitet* eller långsiktig betalningsberedskap. Här redovisas vilken finansiell motståndskraft kommunen har på lång sikt.

Riskförhållanden

Med tredje aspekten *risk* avses hur kommunen är exponerad finansiellt. En god ekonomisk hushållning innefattar att kommunen i kort och medellångt perspektiv inte behöver vidta drastiska åtgärder för att möta finansiella problem. Här analyseras också borgensåtagande och kommunens samlade pensionsskuld.

Kontroll

Med den fjärde aspekten *kontroll* avses hur upprättade finansiella målsättningar och planer följs. En god följsamhet mot budget är uttryck för god ekonomisk hushållning.

Finansiella nyckeltal

Varje perspektiv analyseras med hjälp av ett antal finansiella nyckeltal som har till uppgift att belysa ställning och utveckling inom de fyra perspektiven.

Resultat och kapacitet

Skatte- och nettokostnadsutveckling	2014	2015	2016
Skatte- och statsbidragsutveckling %	6,9	1,7	6,6
Nettokostnadsutveckling %	10,9	-1,6	5,6

Skatteintäkter och generella statsbidrag har ökat med 6,6 procent och verksamhetens nettokostnader har ökat med 5,6 procent.

Skatteintäkterna ökade med 5,6 procent och de generella bidragen ökade med 8,8 procent. Ökningen av de generella bidragen beror främst på ökat kostnadsutjämningsbidrag.

Nettokostnadsökningen beror främst på ökade personalkostnader.

Driftskostnadsandel %	2014	2015	2016
Verksamhetens intäkter och kostnader	96,7	93,4	92,1
Avskrivningar	4,3	4,3	4,7
Driftskostnader exkl finansnetto	101	98	97
Finansnetto	-0,1	-0,1	-0,1

Driftskostnadsandel %	2014	2015	2016
Nettokostnadsandel inkl finansnetto	100,9	98	97

En grundläggande förutsättning för att uppnå balans i ekonomin och nå god ekonomisk hushållning är att intäkterna är större än kostnaderna. Ett mått på denna balans är driftkostnadsandel. Nyckeltalet speglar hur stor del av skatteintäkter och generella statsbidrag som den löpande driftverksamheten tar i anspråk. Det utrymme som finns kvar kan användas för amortering av långfristiga lån, finansiering av investeringar eller sparande.

Driftkostnadsandelen av skatteintäkter och generellas statsbidrag är 97 procent, vilket är en förbättring med en procentenhet.

Årets investeringar	2013	2014	2015	2016
Nettoinvesteringar mnkr	26,8	11,2	19,3	31,6
Nettoinvesteringar/avskrivningar %	233	94	160	221

Investeringarnas andel av skatteintäkter och generella statsbidrag %	2013	2014	2015	2016
Essunga kommun	11	4	7	10
V:a Götalandsregionen, genomsnitt	9	9	11	*
Riket, genomsnitt	10	*	*	*

*Ingen uppgift

Årets nettoinvesteringar blev 31,6 mnkr, vilket är 5,5 mnkr lägre än fastställd investeringsram. De främsta orsakerna till budgetavvikelsen är inställd renovering av skolfastighet, senarelagd start på reinvesteringar gator, vägar, vatten, avlopp och reservkraftverk.

Större genomförda investeringar är ombyggnationen av Nossebrobadet och renovering av fastigheten Amiralen.

Kommunen investeringsnivå åren 2014-2015 ligger något under genomsnittsnivån för både Västra Götalandsregionen och riket i genomsnitt, för 2016 saknas uppgifter

Skattefinansieringsgraden av investeringar	2013	2014	2015	2016
Skattefinansieringsgrad av investeringar, %	76	83	92	76

Ett viktigt nyckeltal när det gäller investeringarna är skattefinansieringsgraden. Den mäter hur stor andel av årets nettoinvesteringar som finansieras genom egna medel. Egna medel är årets resultat plus årets avskrivningar. 100 procent innebär att kommunen kan finansiera samtliga investeringar som är genomförda under året med egna medel, vilket i sin tur innebär att kommunen inte behöver låna till investeringarna och att kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme stärks.

Under 2016 har investeringsvolymen inte finansierats av egna medel fullt ut. Kommunen har inte behövt låna till investeringarna under året, då kassalikviditeten är god.

Den genomsnittliga skattefinansieringsgraden perioden 2013-2016 uppgår till 79 procent.

Årets resultat	2013	2014	2015	2016
Årets resultat, mnkr	7,0	-2,6	6,6	9,7
Årets resultat i relation till skatteintäkter och generella statsbidrag	2,7	-0,9	2,3	3,2

Årets resultat uppgår till 9,7 mnkr och är relaterat till skatteintäkter och generella statsbidrag är 3,2 procent.

Det budgeterade resultatet är 8,5 mnkr. Under året har kommunstyrelsen beviljats 285 tkr till

projekt ”Affärsdriven utveckling” och engångskostnad för försäkringsärende.

Förändringar mot budget kan hänföras till följande faktorer

- Nedskrivning exploateringsfastigheter -1,6 mnkr
- Utrangering del av rörläggning i och med ombyggnation Nossebrobadet, -1,5 mnkr
- Tilläggsbudget migration, +2 mnkr (ändringsbudget 2015)
- Utbildningsförvaltningen +2,8 mnkr (Gymnasium, SFI och förskolor)
- Ökade kostnader placering barn och vuxna, bemannings- och personalkostnader, LSS -5,0 mnkr
- Ensamkommande barn, äldreomsorg, +3 mnkr

Större avvikelser mot prognos augusti

Utfallet 2016 jämfört med prognosen i augusti avviker med 0,86 mnkr. De främsta orsakerna till avvikelserna är utrangering av anläggningstillgång (rör badet), -1,5 mnkr och lägre kostnader för gymnasieelever och SFI än beräknat, +1,8 mnkr.

Soliditet	2013	2014	2015	2016
Tillgångsförändring %	5,0	5,1	3,6	4,7
Förändring eget kapital %	5,0	-1,6	4,2	0
Soliditet enligt balansräkningen %				
Essunga Kommun	71,0	66,3	66,6	67,4
V:a Götalandsregionen, genomsnitt	53,0	51,0	49,0	*
Riket genomsnitt	50,0	48,0	46,0	*
Soliditet inkl pensionsåtagande före 1998 %				
Essunga kommun	10,0	10,8	15,1	21,3
V:a Götalandsregionen, genomsnitt	5,0	8,0	11,0	*
Riket, genomsnitt	4,0	20,6	21,8	*

*Ingen uppgift

Soliditet är ett mått på den finansiella styrkan på lång sikt. Den visar hur stor del av kommunens tillgångar som finansierats med egna medel det vill säga skatteintäkter. Kommunens soliditet uppgår till 67,4 procent, vilket innebär att soliditeten har ökat med 0,8 procentenheter. Den relativt låga ökningen beror till stor del på ökade investeringar 2015- -2016. Soliditeten inklusive kommunens pensionsförpliktelser som är äldre än 1998 och som ligger utanför balansräkningen har ökat från 15 procent 2015 till dryga 21 procent 2016.

År 2015 var genomsnittet i Västra Götalandsregionen i 49 respektive 11 procent. För riket 46 respektive 22 procent.

Skuldsättningsgrad	2013	2014	2015	2016
Total skuldsättningsgrad %	29,2	33,7	33,4	32,7
-Varav avsättningsgrad %	5,8	9,5	8,8	8,4
-Varav kortfr skuldsättningsgrad %	22,5	22,7	22,9	22,5
-Varav långfr skuldsättningsgrad	0,9	1,5	1,7	1,8

Den del av tillgångarna som har finansierats med främmande kapital brukar benämnas skuldsättningsgrad. Kommunens totala skuldsättningsgrad har minskat marginellt från 33,4 procent 2015 till 32,68 procent 2016. Kommunens skuldsättning fördelar sig på kortfristiga skulder som består av avsättningar och långfristiga skulder som består av förutbetalda intäkter. När det totala pensionsåtagandet vägs in uppgår skuldsättningsgraden istället till, 85 procent 2015 och 79 procent 2016. Avsättning till pensioner äldre än 1998 har minskat med 8 mnkr, därav den lägre skuldsättningsgraden 2016.

Kommunalskatt	Essunga Kommun	V:a Götaland	Riket
Kommunens skattesats %	21,57	21,63	20,85
Regionens skattesats %	11,48	11,48	11,35
Total skattesats %	33,05	33,11	32,2

En viktig del av bedömningen av en kommuns finansiella kapacitet är vilken möjlighet kommunen har att påverka sina inkomstkällor. En låg kommunalskatt ger t ex ett större handlingsutrymme att generera en intäktsökning denna väg.

Den totala kommunala skattesatsen i Essunga kommun inklusive regionskatten uppgick år 2016 till 33,05 procent. Den primärkommunala skatten var 21,57 procent medan landstingsskatten till Västra Götalandsregionen var 11,48 procent. Genomsnittet av den primärkommunala skattesatsen i Västra Götalandsregionen var 21:63 procent och i riket 20,85 procent.

Risk och kontroll

Likviditet	2013	2014	2015	2016
Likvida medel mnkr	2	19	22	13
Kassalikviditet %	69	85	85	77
Rörelsekapital mnkr	-12	-4	-5	-11

Kassalikviditet är ett mått som mäter kortfristig betalningsförmåga. Om måttet är 100 betyder det att omsättningstillgångarna är lika stora som de kortfristiga skulderna. Kassalikviditeten är 77 procent, jämfört med föregående år är det en försämring med 8 procentenheter. Försämringen beror främst på stora investeringsutgifter 2016.

Rörelsekapital är skillnad mellan omsättningstillgångar och kortfristiga skulder. Den negativa förändringen är en konsekvens av stora investeringsutgifter och ökade leverantörsskulder.

Pensionsåtagande mnkr	2013	2014	2015	2016
Avsättning till pensioner inkl löneskatt	5,2	5,8	6,4	5,6
Ansvarförbindelse inkl löneskatt	138,6	132,6	128,2	120,1
Totala pensionsåtaganden	143,8	138,4	134,6	125,7

Kommunens totala pensionsskuld inklusive löneskatt uppgår till 125,7 mnkr varav 120,1 mnkr avser åtaganden som är äldre än 1998, de så kallade pensionsförpliktelseerna i ansvarförbindelsen. Det totala pensionsåtagandet har minskat med 8,9 mnkr, 6,4 procent.

Enligt kommunal redovisningslag redovisas inte ansvarförbindelsen i balansräkningen. Hela pensionskulden är återlånad i verksamheten, vilket innebär att det inte finns några placeringar av pensionsmedel.

Kommunen har under tiden 2002–2007 gjort partiell inlösen av pensionsförpliktelser intjänade före 1998 med 14,5 mnkr. Åren 2008–2015 har ingen inlösen gjorts. 2016 har ytterligare 1,9 mnkr lösts in partiellt, då kommunen hade ett fondöverskott hos KPA på motsvarande belopp.

Borgensförbindelser mnkr	2013	2014	2015	2016
Essunga bostäder AB	78,3	76,9	79,3	87,7
Stift Essunga Industrier	17,8	16,5	15,1	13,7
Riksbyggens kooperativa hyresrättsförening Essunga äldreboende	43,7	42,6	32,2	60,8
Nossebroortens energi Ek förening	0	7,5	7,5	7,5
Egna hem och småhus	0,1	0,1	0,1	0,04
Summa	139,9	143,6	134,2	169,74

Borgensförbindelser och övriga ansvarsförbindelser inkl löneskatt per invånare tkr	2013	2014	2015	2016
Essunga Kommun	51	50	47	52
V:a Götalandsregionen genomsnitt	51	52	53	*
Riket, genomsnitt	46	45	45	*

* ingen uppgift

Känslighetsanalys mnkr	Kostnad/Intäkt
Befolkningsförändring med 10 invånare	+/-0,4
Lönekostnadsförändring 1 %	+/-2,6
Prisändring taxor och avgifter 1 %	+/-0,4
Förändring av varor och tjänster 1 %	+/-0,4
Förändrad utdebitering med 1 krona	+/-14,0

Kommunens ekonomiska resultat kan påverkas av händelser utanför dess egen kontroll. Det kan till exempel vara konjunktursvängningar eller förändrade lagar och förordningar. Kommunen har ett ansvar för att ha beredskap att hantera både externa, oförutsedda händelser och förändringar i den egna kommunen. Kommunen måste därför ha reserver och marginaler i sin ekonomi. Ett sätt att göra detta tydligt är att upprätta en känslighetsanalys som visar hur olika förändringar påverkar kommunens finansiella situation. I känslighetsanalysen ovan redovisas hur ett antal faktorer påverkar Essunga kommuns finansiella resultat.

Balanskravsresultat

Balanskravsutredning mnkr	2013	2014	2015	2016
Årets resultat enligt resultaträkningen	7,0	-2,6	6,6	9,7
Avgår samtliga realisationsvinster	0	0	-0,7	0
Summa resultat enligt balanskravsutredningen	7,0	-2,6	5,9	9,7

Enligt lagen om kommunal redovisning ska det i förvaltningsberättelsen utvärderas om de mål och riktlinjer som avses i 8 kap 5 § kommunallagen uppnåtts och följts. Även den ekonomiska ställningen ska utvärderas. Dessutom är det obligatoriskt att sammanställa en så kallad balanskravsutredning som definierar -Årets resultat efter balanskravsjusteringar.-

Balanskravet innebär att intäkterna måste överstiga kostnaderna – resultatet måste vara större än

noll. Ett negativt resultat måste regleras inom tre år. Från och med 2013 har det blivit möjligt att reservera till eller disponera medel från resultatutjämningsreserv.

Lokala riktlinjer för God ekonomisk hushållning och Resultatutjämningsreserv har upprättats under 2015. Kommunen tillämpar inte RUR om det inte fattas särskilt beslut om tillämpning inför årsbokslut.

Finansiella nyckeltal

Fem år i sammandrag	2012	2013	2014	2015	2016
Skatteintäcks- och statsbidragsutredning	2,0	1,8	6,9	1,7	1,56,6
Nettokostnadsutveckling	1,5	1,4	10,9	-1,6	5,6
Driftskostnadsandel					
Avskrivningar %	4,1	4,4	4,3	4,3	4,7
Driftskostnadsandel exkl finansnetto %	97,8	97,4	101	98	97
Finansnetto	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,05
Driftskostnadsandel inkl finansnetto %	97,7	97,3	101	98	97
Årets resultat/skatteintäkter och generella statsbidrag %	2,3	2,7	-0,9	2,3	3,2
Nettoinvesteringar mnkr	21,5	26,8	11,2	19,3	31,5
Skattefinansiering av nettoinvesteringar %	76	69	83	92	76
Nettoinvesteringar/avskrivningar %	206	223	94	160	221
Soliditet enligt balansräkningen %	71,4	70,8	66,3	66,6	67,3
Soliditet inkl samtliga pensionsförpliktelser %	11,1	10,1	10,8	15,1	21,2
Tillgångsförändring %	4,6	5,5	5,1	3,6	4,7
Förändring av eget kapital %	3,9	4,5	-1,6	4,2	5,8
Total skuld- och avsättningsgrad %	28,6	29,2	33,7	33,4	32,7
- varav avsättningsgrad	6,1	5,8	9,5	8,8	8,4
- varav kortfristig skuldsättningsgrad	21,8	22,5	22,7	22,9	22,5
- varav långfristig skuldsättningsgrad	0,6	1,0	1,6	1,7	1,8
Pensionsskuld mnkr	135,7	143,8	139	134,2	125,8
Primärkommunal skatt (kr/skattekrona)	21,57	21,57	21,57	21,57	21,57
Likviditet					
Kassalikviditet %	84,0	69,0	84,9	85,1	76,4
Rörelsekapital mnkr	-7,0	-12,0	-4,3	-4,6	-11,7
Finansiella nettotillgångar mnkr	8,0	1,0	7,0	7,0	-0,8
Långfristig låneskuld mnkr	0,6	0,9	1,6	1,7	1,8
Borgensåtagande mnkr	152,0	148,0	144,0	134,0	169,8

Definitioner

Driftkostnadsandel = nettokostnaden i procent av skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning

Kassalikviditet = Omsättningstillgångar exklusive förråd/kortfristiga skulder

Skattefinansieringsgrad av investeringar = resultatet + avskrivningar/nettoinvesteringar

Rörelsekapital = Omsättningstillgångar - kortfristiga skulder

Soliditet = eget kapital/totala tillgångar

Essunga kommuns finansiella ställning på kort och lång sikt

Långsiktig handlingsberedskap, innebär finansiell motståndskraft på lång sikt, viktiga nyckeltal för att mäta detta är, skattesats, soliditet, skattefinansieringsgrad av investeringar.

Kortsiktig handlingsberedskap, innebär finansiell motståndskraft på kort sikt, de närmaste två åren fokuseras. I perspektiven ingår nyckeltalen finansiella nettotillgångar, kassalikviditet, budgetföljsamhet samt resultat.

Källa: KFI Finansiell profil 2012-2014

Under perioden 2013-2015 försvagades den finansiella profilen inom två av fyra perspektiv, kontroll och kortsiktig handlingsberedskap. En av orsakerna till den försämrade profilen är en engångsavsättning till medfinansiering av ombyggnation på E20, som föranledde ett negativt resultat 2014. Kommunens resultat 2016 är 3,2 procent, detta innebär att den finansiella profilen stärks och ökar handlingsutrymmet ytterligare.

Kommunen har trots den något försvagade finansiella profilen förbättrat sina värden avseende soliditet, finansiella nettotillgångar och kassalikviditet under perioden 2013-2015. Kassalikviditeten försämrades under 2016 och kommer att försvagas även under 2017 på grund av stora investeringsprojekt, det kortsiktiga handlingsutrymmet kommer att försvagas något medan det långsiktiga stärks.

Koncernens finansiella profil har under perioden 2013-2015 en något lägre soliditet och svagare resultat jämfört med snittet i länet. Kassalikviditeten är som genomsnittet i länet medan koncernen redovisar en starkare intäktsfinansieringsgrad av investeringarna. Resultat 2016 för koncernen är positivt, vilket stärker den kortsiktiga handlingsberedskapen ytterligare.

De närmaste åren innebär för många kommuner ökade investeringar och ökade kostnader på grund av befolkningsförändringar. Detta måste finansieras och en viktig grundpelare är då att redovisa ett resultat som finansierar merparten av investeringarna.

Ekonomisk översikt

Sammanfattning

Essunga kommun redovisade ett resultat på 9,7 mnkr. Det innebär en resultatnivå på 3,2 procent. Resultatet för 2015 var 6,6 mnkr (2,3 procent). Det positiva resultatet beror främst på statsbidrag från Migrationsverket. Kostnader för placeringar inom barn- och vuxenvård och personalkostnader inom Individ- och familjeomsorgen har bidragit till det negativa resultatet för socialförvaltningen 2016.

Årets nettoinvesteringar blev 31,5 mnkr, vilket är 5,3 mnkr lägre än fastställd investeringsram. De främsta orsakerna till budgetavvikelsen är att planerad ombyggnation av skollokal ställdes in och att investeringar för gata, park, vatten och avlopp startade senare än planerat och därför inte gav någon helårseffekt. Skattefinansieringsgraden uppgick till 76 procent.

Kostnadsutvecklingen mellan åren 2015-2016 är 11,1 procent. 4,5 procent av kostnadsökningen är intäktsfinansierad. De främsta orsak till kostnadsutvecklingen är, personalkostnader, institutionskostnader för barn och vuxna, II-drift, lokalkostnader och övriga konsulter som bemaningsföretag. Intäktsutvecklingen är 12 procent. Exklusive skatteintäkter och generella statsbidrag är intäktsutvecklingen 2,8 procent och beror helt på ökade statsbidrag.

Den redovisade soliditeten, som är ett mått för det långsiktiga finansiella handlingsutrymmet, uppgår till 67 procent. Om samtliga pensionsförpliktelser som är äldre än 1998 inkluderas i måttet uppgår soliditeten till 21 procent.

Likviditeten som visar ett mått på kassalikviditet uppgår till 76 procent och är 8,7 procentenheter sämre än 2015. Främsta orsaken är stora investeringsutgifter.

Det kommunala bolaget, Essunga Bostäder AB, visar ett positivt resultat på 1,7 mnkr. Resultatet

beror främst på en engångsintäkt, realisationsvinst vid försäljning av fastighet. Kortsiktigt förbättrar det handlingsutrymmet men på lång sikt försvagas koncernen då bolaget har fortsatt stora utmaningar att komma i balans då de har stora underhållskostnader på hyreslägenheterna framför sig.

Driftsredovisning (inkl interna poster)

Nämnd, Tkr	Budget 2016				Redovisning 2016			Budgetavvikelse 2016		
	Intäkter	Kostnader	TA *	Netto	Intäkter	Kostnader	Netto	Intäkter	Kostnader	Netto
Kommunfullmäktige	0	-386	0	-386	0	-396	-396	0	-10	-10
Revision	0	-439	0	-439	0	-427	-427	0	12	12
Kommunstyrelsen	43 885	-90 619	-285	-46 734	48 197	-95 022	-46 825	4 312	-4 403	-91
- varav vatten och avlopp	7 270	-8 450	0	-1 180	7 270	-8 392	-1 122	0	58	58
- varav avfall	3 900	-5 445	0	-1 545	3 838	-5 149	-1 311	-62	296	234
- varav torgplatser	915	-726	0	189	719	-773	-54	-196	-47	-243
Bygg- och miljönämnden	1 640	-3 347	0	-1 707	1 401	-2 889	-1 488	-239	458	219
Utbildningsnämnden	14 139	-139 348	0	-125 209	24 374	-146 756	-122 382	10 235	-7 408	2 827
Socialnämnden	50 468	-166 282	0	-115 814	72 468	-190 267	-117 799	22 000	-23 985	-1 985
Summa nämnder	110 132	-399 596	-285	-290 289	146 440	-434 934	-288 494	36 308	-35 338	972
Skatter o generella statsbidrag	297 873	-159	0	297 714	298 626	-191	298 435	753	-32	721
Pensioner m.m.	0	-4 000	0	-4 000	0	-4 110	-4 110	0	-110	-110
Finansiering	5 288	-252	0	5 036	4 713	-54	4 659	-575	198	-377
Totalt	413 293	-404 007	-285	8 461	449 779	-439 289	9 667	36 486	-35 282	1 206

Investeringsredovisning

Nämnd, Tkr	KF-anslag	Om-budgeteringar	Totalt anslag	Utfall	Avvikelse
Kommunstyrelsen	32 534	905	33 439	29 483	3 956
Bygg och miljönämnd	150	0	150	0	150
Utbildningsnämnden	2 325	0	2 325	831	1 494
Socialnämnden	1 000	90	1 090	1 239	-149
Summa nettoinvesteringar	36 009	995	37 004	31 553	5 451

Större ej avslutade investeringar under 2016, Tkr	Utfall 2016	Budget 2016
Ombyggnad Nossebrobadet	17 260	17 000
Stallaholmsområdet	137	500
Reservkraft beredskapsåtgärder	71	1 000

- Ombyggnad Nossebrobadet
- Utveckling av Stallaholmsområdet
- Installation reservkraft, redundans digital IT-teknik och iordningställande av serverrum

Ombyggnation av badet och utveckling av Stallaholmsområdet är planerat att vara klart 2017. Stallaholmsområdet har 500 tkr i budget 2017 och har fått ytterligare bidrag på 500 tkr från Sparbanksstiftelsen.

Ombyggnation av badet har 14 100 tkr i budget och Reservkraft beredskapsåtgärder har 1 000 tkr i budget 2017.

Under 2016 har Arbetet med reservkraft och beredskapsåtgärder bestått av projekteringskostnader, arbetet kommer att starta upp i april 2017,

Nämnd/projekt, Större investeringar tkr	Nettoanslag per projekt	Nettoinv tom 2015	Nettoinv 2016	Återstår av budget
Kommunstyrelsen				
Ombyggnad Nossebrobadet	21 700	4 389	17 257	54
Ombyggnad Amiralen	7 100	1 559	5 246	295
Lokalanpassning städet	4 168	3 686	120	362

Resultaträkning

Belopp i Tkr	Kommunen		Sammanställd redovisning	
	2 015	2 016	2 015	2 016
Verksamhetens intäkter, not 1	97 257	124 093	129 535	150 935
-därav jämförelsestörande post AFA	2 400	0	2 400	0
Verksamhetens kostnader, not 2	-361 180	-401 356	-389 222	-421 336
Avskrivningar, not 3	-12 045	-14 259	-15 423	-17 693
Verksamhetens nettokostnader	-275 968	-291 522	-275 110	-288 094
Skatteintäkter, not 4	210 741	223 060	210 741	223 060
Generella statsbidrag, not 4	71 700	77 983	71 701	77 983
Finansiella intäkter, not 5	304	256	149	106
Finansiella kostnader, not 5	-158	-109	-2 217	-1 878
Resultat före extra ordinära poster	6 619	9 668	5 264	11 178
Extraordinära intäkter	0	0	0	0
Extraordinära kostnader	0	0	0	0
Årets resultat (förändring av eget kapital), not 6	6 619	9 668	5 264	11 178

- I sammanställd redovisning ingår Essunga Bostäder AB och Stiftelsen Essunga industrier

Balansräkning

Belopp i Tkr	Kommunen		Sammanställd redovisning*	
	2 015	2 016	2 015	2 016
TILLGÅNGAR				
Anläggningstillgångar				
Materiella anläggningstillg, not 7	180 793	197 964	278 257	306 644
Finansiella anläggningstillg, not 8	15 592	15 574	4 702	4 380
Summa anläggningstillgångar	196 385	213 537	282 959	311 024
Omsättningstillgångar				
Förråd och exploateringsfastigheter, not 9	3 911	2 207	4 120	2 422
Kortfristiga fordringar, not 10	26 900	32 170	28 775	33 314
Kortfristiga placeringar	0	0	0	0
Kassa och bank, not 11	21 531	12 604	27 507	21 342
Summa omsättningstillgångar	52 342	46 980	60 403	57 078
SUMMA TILLGÅNGAR	248 727	260 517	343 362	368 102
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER				
Eget kapital ing balans not 12	159 089	165 707	159 638	164 903
Årets resultat not 12	6 619	9 668	5 265	11 178
Eget kapital utg balans	165 708	175 375	164 903	176 081
Resultatutjämningsreserv	0	0	0	0
Övrigt eget kapital	0	0	0	0
Avsättningar, not 13				
Avsättningar för pensioner	6 080	5 609	6 080	5 609
Övriga avsättningar	15 801	16 176	15 801	16 176
Summa avsättningar	21 881	21 785	21 881	21 785
Skulder				
Långfristiga skulder, not 14	4 216	4 733	93 318	104 207
Kortfristiga skulder, not 15	56 922	58 624	62 960	66 028
Summa skulder	61 138	63 357	156 278	170 236
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	248 727	260 517	343 062	368 102
Borgensförbindelser not 16	130 883	169 816	39 782	81 594
Ansvarsförbindelser, not 16	128 154	120 147	128 154	120 147
	259 037	289 963	167 936	201 741

- I sammanställd redovisning ingår Essunga Bostäder AB och Stiftelsen Essunga industrier

Kassaflödesanalys

Belopp i Tkr	Kommunen	
	2 015	2 016
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN		
Årets resultat	6 619	9 668
Justering av- och nedskrivningar, not 18	11 848	14 182
Justering för övriga ej likvidpåverkande poster, not 18	641	19
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital	19 107	23 868
Ökning/minskning kortfristiga fordringar	-6 783	-5 270
Ökning/minskning förråd och varulager	0	1 705
Ökning/minskning kortfristiga skulder	2 487	1 702
Medel från löpande verksamheten	14 811	22 005
INVESTERINGSVERKSAMHETEN		
Förvärv av materiella anläggningstillg	-19 287	-31 553
Försäljning av materiella anläggningstillg	0	0
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar		
Förvärv av finansiella anläggningstillg	-718	9
Medel från investeringsverksamheten	-20 005	-31 544
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN		
Amortering av skuld, netto	0	0
Nyupptagna lån	0	0
Ökning av långfristiga skulder	623	595
Minskning av långfristigs skulder	0	0
Minskning av långfristiga fordringar, not 19	18	18
Erhållna ägartillskott		
Medel från finansieringsverksamheten	-4 553	-8 927
ÅRETS KASSAFLÖDE	-4 553	-8 927
Likvida medel vid årets början	26 084	21 531
Likvida medel vid årets slut	21 531	12 604

Nothänvisning

1 Verksamhetens intäkter tkr

Tkr	Kommunen		Sammanställd redovisning	
	2015	2016	2015	2016
Försäljningsintäkter	4 935	4 937	4 935	4 937
Taxor och avgifter	18 849	19 658	18 849	18 939
Hyror och arrenden	8 030	8 081	26 039	28 054
Bidrag	62 510	88 349	62 496	88 349
-därav bidrag från AFA	2 400	0	2 400	0
Försäljning av verksamhet och konsulttjänster	2 860	3 068	-1 032	3 068
Övriga intäkter	72	0	18 247	7 589
Summa verksamhetens intäkter	97 257	124 093	129 535	150 935

2 Verksamhetens kostnader tkr

Tkr	Kommunen		Sammanställd redovisning	
	2015	2016	2015	2016
Personalkostnader	219 776	244 841	228 617	253 556
Pensionskostnader	14 230	14 543	14 230	14 543
Anläggnings- och underhållsmaterial	772	2 509	748	2 570
Lämnade bidrag	9 062	9 143	9 048	9 143
Köp av huvudverksamhet	54 735	63 423	50 889	58 946
Lokal- och markhyror	13 560	14 895	11 823	13 137
Hyra/leasing av anläggningstillgångar	2 257	2 432	2 257	2 432
Bränsle, energi och vatten	6 382	6 231	6 382	6 221
Övriga tjänster	18 329	22 637	18 329	22 655
Övriga kostnader	22 078	20 701	46 899	38 132
Summa verksamhetens kostnader	361 181	401 355	389 222	421 335

3 Avskrivningar tkr

Tkr	Kommunen		Sammanställd redovisning	
	2015	2016	2015	2016
Fastigheter och anläggningar	9 011	11 125	12 153	14 265
Maskiner och inventarier	3 034	3 135	3 270	3 427
Summa avskrivningar	11 864	14 260	15 423	17 692

4 Skatter bidrag och utjämning tkr

Tkr	Kommunen		Sammanställd redovisning	
	2015	2016	2015	2016
Kommunalskatteintäkter				
Preliminära skatteintäkter	210 935	223 979	210 935	224 220
Slutavräkning föregående år	-432	232	-432	-260
Prel slutavräkning innevarande år	238	-1 151	238	-900
Summa skatteintäkter	210 741	223 060	210 741	223 060
<i>Bidrag och utjämning</i>				
Inkomstutjämningsbidrag	61 311	63 749	61 311	63 749
Strukturbidrag	575		575	0
Kostnadsutjämningsbidrag/avgift	50	1 744	50	1 744
Generella bidrag	634	2 608	634	2 608
Regleringsbidrag	-214	-191	-214	-191
LSS-utjämning	-402	318	-402	318
Kommunal fastighetsavgift	9 748	9 756	9 748	9 756
Summa bidrag och utjämning	71 701	77 983	71 701	77 983
Summa skatteintäkter, bidrag och utjämning	282 442	301 043	282 442	301 043

*Generella bidrag innefattar resterande statsbidrag som kommuner fick i ändringsbudget 2015. Av de 2 608 tkr har kommunen haft kostnader på 550 tkr

5 Finansiella kostnader och intäkter tkr

Tkr	Kommunen		Sammanställd redovisning	
	2015	2016	2015	2016
<i>Finansiella intäkter</i>				
Utdelning	40	0	40	7
Ränteintäkter, räntebidrag	55	34	93	53
Övriga finansiella intäkter	210	222	210	47
Summa finansiella intäkter	305	256	343	106
<i>Finansiella kostnader</i>				
Räntekostnader	-5	-7	-2 257	-1 521
Förlust vid avyttring av fin anl tillg	-20	0	-20	0
Ränte- och basbeloppsuppräknig pensionsavsättning	-89	-50	-89	-50
Övriga finansiella kostnader	-45	-52	-45	-52
Summa finansiella kostnader	-159	-109	-2 410	-1 623
Summa finansnetto	146	147	-2 068	-1 517

6 Avstämning årets resultat mot balanskravet tkr

Tkr	Kommunen		Sammanställd redovisning	
	2015	2016	2015	2016
Årets resultat	6 619	9 668	5 264	11 179
Avgår samtliga realisationsvinster	-72	0	-72	
Årets resultat enligt balanskravet	6 547	9 668	5 192	11 179

7. Materiella anläggningstillgångar tkr

Tkr	Kommunen		Sammanställd redovisning	
	2 015	2 016	2 015	2 016
Mark, byggnader och tekniska anläggningar				
Ingående anskaffningsvärden	317 811	333 012	456 369	471 062
Justering anskaffningsvärde	0	0	0	0
Nedskrivningar	0	0	0	0
Årets investeringsutgifter	17 806	28 855	17 806	44 051
Årets investeringsinkomster	-367	-559	-367	-559
Försäljningar/utrangeringar	-2 238	-3 667	-2 746	-4 967
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	333 012	357 641	471 062	509 587
Avskrivningar				
Ingående avskrivningar	153 870	162 861	192 717	204 384
Utrangeringar	-2 238	-2 044	-2 746	-2 523
Årets avskrivningar	11 229	9 625	14 412	12 765
Utgående ackumulerade avskrivningar	162 861	170 442	204 384	214 626
Ingående planenliga restvärden	163 941	170 151	263 651	266 678
Utgående planenliga restvärden	170 151	187 199	266 678	294 961
Inventarier och maskiner				
Ingående anskaffningsvärden	56 974	58 439	60 215	61 648
Årets investeringsutgifter	2 516	3 277	2 485	3 568
Årets investeringsinkomster	-1	-20	-1	-20
Försäljningar/utrangeringar	-1 050	-9 549	-1 050	-9 701
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	58 439	52 148	61 648	55 495
Avskrivningar				
Ingående avskrivningar	45 813	47 797	47 834	50 070
Utrangeringar	-1 050	-9 524	-1 050	-9 660
Årets avskrivningar	3 034	3 110	3 286	3 403
Utgående värde	47 797	41 383	50 070	43 813
Ingående planenliga restvärden	11 161	10 642	12 381	11 578
Utgående planenliga restvärden	10 642	10 765	11 579	11 683
Pågående nyanläggningar				
Ingående anskaffningsvärde	0	0	0	0
Inköp	0	0	0	0

	Kommunen		Sammanställd redovisning	
Redovisat värde	0	0	0	0
Summa anläggningstillgångar	180 793	197 963	278 257	306 644

8 Finansiella anläggningstillgångar tkr

Tkr	Kommunen		Sammanställd redovisning	
	2015	2016	2015	2016
<i>Aktier och andelar</i>				
Naturgaskonsortiet i Skaraborg AB	3	3	3	3
Nossebro Energi Värme AB	27	27	27	27
Essunga Bostäder AB	11 000	11 000	0	0
Kommuninvest	996	996	996	996
Västergötlands Turistråd	5	5	5	5
Förenade småkommuners Försäkringsbolag AB	2 000	2 000	2 000	2 000
Grundfondskapital i Stiftelsen Essunga Industrier	300	300	0	0
Övrigt	0	0	111	106
Summa aktier och andelar	14 331	14 331	3 142	3 137
<i>Långfristiga fordringar</i>				
Kommuninvest	1 000	1 000	1 000	1 000
Essunga Ryttaförening	261	243	261	243
Summa långfristiga fordringar	1 261	1 243	1 261	1 243
Summa finansiella anläggningstillgångar	15 592	15 574	4 403	4 380

9 Förråds och exploateringsfastigheter tkr

Tkr	Kommunen		Sammanställd redovisning	
	2 015	2 016	2 015	2 016
Förråd	0	0	209	215
Exploateringsfastigheter	3 911	2 207	3 911	2 207
Summa	3 911	2 207	4 120	2 422

10 Kortfristiga fordringar tkr

Tkr	Kommunen		Sammanställd redovisning	
	2 015	2 016	2 015	2 016
Kundfordringar	1 239	1 669	2 602	1 959
Statsbidragsfordringar	0	0	0	0
Skattefordringar	7 096	7 449	7 301	7 449
Förutbetalda kostnader/uppplupna intäkter	18 240	22 842	18 548	23 600
Övriga kortfristiga fordringar	324	209	324	306
Summa kortfristiga fordringar	26 900	32 170	28 775	33 314

11 Kassa bank tkr

Tkr	Kommunen		Sammanställd redovisning	
	2 015	2 016	2 015	2 016
Kassa	34	45	34	45
Plusgiro	250	50	250	50
Bank	21 247	12 510	27 223	21 248
Summa	21 531	12 604	27 507	21 342

12 Eget kapital tkr

Tkr	Kommunen		Sammanställd redovisning	
	2 015	2 016	2 015	2 016
Eget kapital ing balans	159 089	165 708	159 939	164 903
Årets resultat	6 619	9 668	5 265	11 178
Eget kapital utg balans	165 708	175 376	165 204	176 081

13 Avsättningar tkr

Tkr	Kommunen		Sammanställd redovisning	
	2 015	2 016	2 015	2 016
Avsatt till pensioner exkl ÖK-SAP				
Ingående avsättning	2 957	4 024	2 957	4 024
Pensionsutbetalningar	-50	-50	-50	-50
Sänkning av diskonteringsräntan	0	0	0	0
Intjänad PA-KL	869	0	869	0
Intjänad förmånsbest ålderspension	5	6	5	6
Ränte- och basbeloppsuppräknig	47	35	47	35
Förändrad löneskatt	209	-5	209	-5
Nya efterlevandepensioner	0	0	0	0
Övrig post	-13	-8	-13	-8
Summa avsatt till pensioner exkl ÖK-SAP	4 024	4 002	4 024	4 002
Avsatt till pensioner ÖK-SAP				
Ingående avsättning	1 835	1 957	1 835	1 957
Ränte- och basbeloppsuppräknig	26	15	26	15
Utbetalning ÖK-SAK	-388	-387	-388	-387
Sänkning av diskonteringsräntan	0	0	0	0
Arbetstagare som pensionerats	463	0	463	0
Löneskatt	24	-91	24	-91
Övrig post	-3	-1	-3	-1
Summa avsatt till pensioner ÖK-SAP	1 957	1 494	1 957	1 494
Avsatt till pensioner, förtroendevalda	1 039	55	1 039	55
Avsatt til pensioner	-792	48	-792	48
Löneskatt	-192	11	-192	11
Summa avsatt till förtroendevalda	55	114	55	114
Utgående avsättning pensioner	6 036	5 609	6 036	5 609
Aktualitetsgrad	98 %	98 %	98 %	98 %
Övriga avsättningar				
Ingående avsättning	17 033	15 801	17 033	15 801
<i>Varav avsättning E20</i>	<i>11 000</i>	<i>11 000</i>	<i>11 000</i>	<i>11 000</i>
<i>Varav avsättning Deponi</i>	<i>6 033</i>	<i>4 801</i>	<i>6 033</i>	<i>4 801</i>
<i>Varav avsättning tippen Bäreberg</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Årets avsättning deponi	280	280	280	280
Årets avsättning Tippen Bäreberg		1 000		1 000
Årets kostnad för stängning av deponi	-1 512	-855	-1 512	-855
Årets kostnad Tippen Bäreberg		-50		-50
Utgående avsättning deponi	15 801	16 176	15 801	16 176

	Kommunen		Sammanställd redovisning	
Summa avsättningar	21 837	21 786	21 837	21 786

14 Långfristiga skulder tkr

	Kommunen		Sammanställd redovisning	
Tkr	2 015	2 016	2 015	2 016
Lån i banker och kreditinstitut				
Ingående balans	0	0	91 382	102 354
Ökade skulder under året	0	0	0	0
Årets amortering	0	0	-2 281	-2 880
Summa lån i kreditinstitut	0	0	89 101	99 474
Förutbetalda intäkter som regleras över flera år				
Ingående balans	3 718	4 216	3 718	4 216
Investeringsbidrag	0	0	0	0
Upplösning av investeringsbidrag	-45	-45	-45	-45
Gatukostnadsersättningar	0	0	0	0
Upplösning av gatukostnadsersättningar	-10	-14	-10	-14
Anslutningsavgifter VA	623	594	623	594
Upplösning av anslutningsavgifter VA	-70	-18	-70	-18
Summa förutbetalda intäkter	4 216	4 733	4 216	4 733
Summa långfristiga skulder	4 216	4 733	93 317	104 208

15 Kortfristiga skulder tkr

	Kommunen		Sammanställd redovisning	
Tkr	2 015	2 016	2 015	2 016
Leverantörsskulder	9 453	11 755	11 494	13 951
Momsskuld	1 087	1 036	1 087	1 129
Personalens skatter och avgifter	8 025	8 595	8 025	8 595
Semesterlöneskuld och okompenserad övertid	18 802	17 251	18 802	17 251
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	19 094	19 500	20 864	21 658
Övriga kortfristiga skulder	462	488	3 187	3 445
Summa kortfristiga skulder	56 922	58 624	63 459	66 029

16 Ställda säkerheter och ansvarsförbindelser

Tkr	Kommunen		Sammanställd redovisning	
	2 015	2 016	2 015	2 016
Borgensförbindelser				
- Essunga Bostäder AB	75 986	87 719	-	-
- Stiftelsen Essunga Industrier	15 115	13 754	-	-
- Riksbyggens kooperativa hyresrättsförening Essunga	32 230	60 798	32 230	60 798
-Nossebroortens Energi Ek förening	7 500	7 500	7 500	7 500
- Egna hem och småhus	52	43	52	43
Summa borgensförbindelser	130 883	169 814	39 782	68 341
Pensionsavsättningar inom linjen	103 134	96 690	103 134	96 690
Särskild löneskatt	25 020	23 457	25 020	23 457
Summa	128 154	120 147	128 154	120 147

Partiell inlösen om 1,9 mnkr på pensionsavsättningar inom linjen har genomförts under 2016.

17 Justering av rörelsekapitalets förändring

Tkr	Kommunen		Sammanställd redovisning	
	2 015	2 016	2 015	2 016
Avskrivningar	12 045	14 260	31 284	17 692
Realisationsvinst fastighetsförsäljning	-72	0	0	0
Realisationsförlust fastighetsförsäljning	0	0	0	0
Justering för av- och nedskrivningar	11 973	14 260	31 284	17 692
Avsättning pensioner	249	-471	249	-471
<i>Avsättning deponi/Tippen Bäreberg</i>				0
- Årets avsättning	280	1 280	280	1 280
- Årets kostnad för stängning av deponi	-1 512	-905	-1 512	-905
Summa avsättning deponi	-1 232	375	-1 232	375
Medfinansiering E20	0	0	0	0
Summa övriga ej likvidpåverkande poster	-983	-96	-983	-96

18 Minskning av långfristiga fordringar

Tkr	Kommunen		Sammanställd redovisning	
	2 015	2 016	2 015	2 016
Essunga ryttaförening	18	18	18	18
Summa minskning av långfristiga fordringar	18	18	18	18

Redovisningsprinciper

Allmänt

Den kommunala redovisningen regleras av Lagen om kommunal redovisning (KRL). Därutöver lämnar Rådet för kommunal redovisning (RKR) rekommendationer för kommunsektorns redovisning.

Essunga kommun följer den kommunala redovisningslagen och de rekommendationer som lämnats av RKR med vissa nedan redovisade undantag. Här kommenteras också vissa andra tillämpade redovisningsprinciper.

Intäkter

Den preliminära slutavräkningen för skatteintäkter baseras på SKL:s decemberprognos i enlighet med rekommendation RKR 4.2.

Generella bidrag från staten

Tillfälligt statsbidrag för flyktingar har periodiserats med 1/13 av bidraget som en intäkt år 2015, resterande bidrag redovisas 2016. Detta i enlighet med RKR:s ställningstagande i december 2015.

Övriga intäkter

Investeringsbidrag, anslutningsavgifter och gatukostnadsersättningar tas fr o m 2013 upp som en förutbetalad intäkt och redovisas bland långfristiga skulder och periodiseras över anläggningstillgångens nyttjandeperiod. Tidigare redovisades dessa så att de reducerade det bokförda värdet.

pensionsskuld

Kommunens pensionsskuld redovisas enligt ”blandmodellen”, vilket innebär att all pension som intjänats före 1998 inte tas upp som avsättning, utan redovisas som ansvarsförbindelse inom linjen. Inom linjen tas också upp framtida förväntad särskild löneskatt. Utbetalningar avseende pensionsförmåner som intjänats före år 1998 redovisas som kostnad i resultaträkningen. Pensionsförmåner intjänade från och med år 1998 redovisas som en kostnad i resultaträkningen och en avsättning i balansräkningen. Under avsättningar reserveras också särskild löneskatt motsvarande 24,26 procent av upptagen pensionsavsättning. Beräkningar av kommunens pensionsåtaganden bygger på de förutsättningar som anges i RIPS 07.

Leasing

De leasingavtal kommunen har tecknat klassificeras som operationella leasingavtal och omfattar högst 3 år. Kommunens samtliga leasingavtal redovisas som hyresavtal. I not 2 lämnas uppgift om årets erlagda leasingavgifter. Kommunen följer ej RKR:s rekommendation 13.2 då hyresavtal ej redovisas enligt denna rekommendation

Anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar har i balansräkningen upptagits till anskaffningsvärdet efter avdrag för ackumulerade avskrivningar.

De investeringar som aktiverats som anläggningstillgång har i huvudsak haft ett anskaffningsvärde på lägst 0,5 prisbasbelopp (22 000 kronor) och en livslängd på minst 3 år.

Anslutningsavgifter och gatukostnadsersättningar tas fr o m 2013 upp som en förutbetalad intäkt och periodiseras över anläggningens nyttjandeperiod.

Avskrivningar

Avskrivning av materiella anläggningstillgångar görs för den beräknade nyttjandeperioden med linjär avskrivning baserat på anskaffningsvärdet. På tillgångar i form av mark, konst och pågående arbeten görs emellertid inga avskrivningar. Avskrivningen påbörjas när tillgången tas i anspråk.

Kommunen har under år 2015 börjat tillämpa RKR:s rekommendation 11.4 om komponentavskrivning.

Avskrivningstider

Nedan följer några exempel på Komponentavskrivningstider

- Stomme 60 år
- Fasader 40 år
- Fönster, dörrar, sanitet 30 år
- Gator och vägar Huvudväg/övrig väg 15/30 år
- Matarledning vatten, 50 år
- Distributionsnät, 30 år
- övrigt 20, 15 och 10 år

För Investeringar utförda före år 2015 tillämpas normalt följande avskrivningstider i kommunen.

- Verksamhetsfastigheter: 25-33 år
- Fritidsanläggningar och enklare fastigheter: 20 år
- Rörledningar: 50 år
- Bilar, maskiner och inventarier: 5-15 år
- Datorer: 3 år

Avsättningar

Avsättningar för deponi har tagits upp till det belopp som bedöms krävas för det slutliga återställandet. Arbetet med återställandet har påbörjats och beräknas bli klart i början av 2018.

Avsättning finansiering av ombyggnation E20 är en engångsavsättning och är beräknad utifrån en fördelningsmodell där regering, region och kommuner är medfinansierare. Projektering pågår och genomförandet av sträckan som Essunga kommun berörs av kommer att ske någon gång efter 2020.

Avsättning för täckning av slamtippen i Bäreberg kommer att ske successivt. Totalt beräknas kostnaden för täckning att ligga någonstans mellan tre och fyra miljoner kronor, hittills har kommunen satt av en miljon kronor. Det finns en plan för täckningsarbetet, kommunen inväntar godkännande och tidplan från Länsstyrelsen.

Sammanställd redovisning

Redovisningen har upprättats enligt förvärvsmetoden med proportionell konsolidering. Förvärvsmetoden innebär att det egna kapitalet som förvärvats vid anskaffningstillfället har eliminerats. Elimineringen har i allt väsentligt gjorts för interna mellanhavanden mellan kommun och respektive företag. Sålunda har andelsinnehav, interna lån samt interna fordringar och skulder bortjusterats.

Vid upprättandet av den sammanställda redovisningen har kommunens redovisningsprinciper varit vägledande.

I den sammanställda redovisningen ingår kommunen, Stiftelsen Essunga industrier och det helägda bolaget Essunga Bostäder AB.

Kommunala bolag, stiftelser, gemensam nämnd och

kommunalförbund

Essunga Bostäder AB

Verksamhetsberättelse (sammanfattning)

Essunga Bostäder AB ägs till 100 procent av Essunga kommun. Genom ägardirektiv har kommunen det övergripande inflytandet över bostadsbolaget.

Bolaget är ett allmännyttigt bostadsföretag med ändamål att främja bostadsförsörjningen i Essunga kommun. Genom representation i kommunens bostadsförsörjningsgrupp sker en omfattande strategisk diskussion med ägaren.

Företaget förvaltar även alla kommunens fastigheter samt Riksbyggens kooperativa hyresrättsförening Essunga äldreboende (Rkhf).

Personal

Företaget administreras av en heltids VD och en heltidsanställd kontorsansvarig. En heltidsanställd drifttekniker arbetar över hela bostadsbeståndet med underhåll och reparationer samt planering. Utöver dessa tjänster finns 6 heltidsanställda fastighetsskötare/målare/Drifttekniker.

Händelser under året

- Nytt punkthus på sex våningar och 24 lägenheter har påbörjats.
- Försäljning av fastighet i Essunga kyrkby har genomförts
- En rad olika tunga underhållsåtgärder har genomförts i enlighet med kommunens investeringsplan.
- Planerat och genomfört en rad olika uppdrag åt Essunga kommun samt RKHF Essunga äldreboende genom gemensamma förvaltningsavtal.

Befintlig affärsplan sträcker sig fram till december 2016, under våren kommer en ny affärsplan för åren 2018-2020 att tas fram.

Ekonomi

Tkr	2014	2015	2016
Resultat	-1 819	-1 399	1 723

Essunga Bostäder visar ett positivt resultat på 1 723 tkr. Den främsta orsaken är dels en reavinst på försäljning av fastighet motsvarande 1 600 tkr och dels på lägre kostnader avseende fastighetsförvaltning.

Måluppfyllelse

I affärsplan 2014-2017 mäts mål inom 5 områden:

- Byggnation och underhåll
- Bostadssociala mål
- Ekonomiska mål
- Miljömål
- Anställda

Målen utvärderas varje år och omformuleras inom ramen för affärsplanen. Mål som har uppnåtts utvecklas för nästa steg och utvärderas året därpå.

Internkontroll

Internkontrollen genomfördes i enlighet med uppdrag från Essunga kommun 2016.

Stiftelsen Essunga industrier

Verksamhet

Stiftelsen Essunga Industrier ägs till 100 procent av Essunga kommun, och har till ändamål att inom Essunga kommun tillhandahålla lokaler för industriproduktion, handel och hantverk. Den har därvid att aktivt arbeta för att nya arbetstillfällen tillförs kommunen samt skapa goda förutsättningar för att befintliga arbeten kan bibehållas. Stiftelsen får ej driva verksamhet eller vidta åtgärder som inte är förenligt med Kommunallagens regler om kommunal kompetens.

Stiftelsen har under året ägt och förvaltat fastigheten Essunga Stallaholm 1:314. Industribyggnaden, med en ursprunglig lokalyta om ca 5400 m², uppfördes 1994-95. Tillbyggnad har under 2008 skett med en måleridel om ca 1300 m², vilket ger en total byggnadsyta om ca 6700 m².

Stiftelsen har ett hyresavtal med enda hyresgästen, Bala Agri AB. Ungefär halva tomten på fastigheten är tillgänglig för ytterligare industribebyggelser.

Den underhållsplan som finns visar på ett stigande underhållsbehov framöver.

Hyreskontraktet gick ut den 31 december 2016. Ett nytt korttidskontrakt har upprättats och gäller till och med den 1 oktober 2017. Anledningen till att ett korttidskontrakt har upprättats är att det planeras att överföra industrifastigheten till det kommunala bolaget.

Tkr	2014	2015	2016
Resultat	-1 138	45	-213

Stiftelsen har ett resultat på minus 213 tkr, det negativa resultatet beror dels på osäkra fordringar avseende hyresintäkter från hyresgäst och dels på kostnad för ett försäkringsärende på 150 tkr. Kommunen ska lämna bidrag till stiftelsen på motsvarande belopp (150 tkr), detta regleras 2017. Stiftelsen har löpande problem med att få hyresgästen att betala avtalade hyror.

Räddningsnämnden

Verksamhetsberättelse (sammanfattning)

Räddningsnämnden är Lidköping, Vara, Grästorp och Essunga kommuners gemensamma organ för uppgifter som gäller räddningstjänst, skydd mot olyckor som kan föranleda räddningsinsatser enligt lagen om skydd mot olyckor samt de uppgifter i övrigt som enligt lag skall fullgöras av den kommunala nämnd som svarar för räddningstjänsten

Nämndens uppdrag och verksamhet

- Räddningstjänst
- Tillsyn enligt lagen om skydd mot olyckor

- Tillstånd och tillsyn enligt lagen om brandfarlig och explosiv vara
- Rådgivning, information och brandskyddsutbildning
- Sotning och brandskyddskontroll
- Från och med 2016-07-01 arbete med säkerhetssamordning och krishantering

Viktiga händelser under året

Från och med 2016 utför räddningsnämnden brandskyddskontroller i egen regi. Detta har tidigare utförts av en entreprenör. Det har varit svårigheter i övergången på grund av dåligt register, problem med verksamhetsstödsprogrammet samt ont om utbildade skorstensfejartekniker vilket medförde att en av två som skulle utföra kontrollerna har utbildats hela året. Orsaken till det stora ekonomiska underskottet beror på uteblivna intäkter från brandskyddskontrollen.

Ytterligare en ny verksamhet startade 2016. Arbetet med säkerhetssamordning och krishantering i våra fyra medlemskommuner. Detta innebär att två personer arbetar heltid med frågorna.

Mycket kraft har lagts på att förbättra relationen mellan arbetsledning och personalen. Flera utbildningar och gemensamma arbeten har genomförts.

Ekonomi

Tkr	2014	2015	2016
Intäkter	23 000	23 300	25 000
Kostnader	-48 400	-50 300	-53 700
Nettokostnader	-25 400	-27 000	-28 700
Budgetavvikelse	-600	600	-1 500

Räddningsnämnden gör ett underskott på 1,5 miljoner kronor. Största orsak till detta är uteblivna kostnader för brandskyddskontroll. Lagen om skydd mot olyckor säger att den som utför brandskyddsinspektioner måste vara utbildad brandskyddstekniker vilket har gjort att en av de två brandskyddskontrollanterna har under hela 2016 utbildats. Vidare har också stora kostnader som inte var budgeterade gått till att alla skumtankar rengjorts och tidigare skumvätskan har ersatts med flourbaserad skumvätska. Anledningen är att den tidigare vätskan hade negativa effekter på miljön.

Internkontroll

Räddningsnämnden har under 2016 haft omfattande internkontroll under områdena administration, förebyggande enhet, operativ enhet samt enheten allmänhet och utveckling. Uppföljning av kontrollerna är gjorda med godkända resultat (se bilaga ”Uppföljning av Internkontrollplan för räddningstjänsten 2016)

Kommunalförbundet Göliska IT

Uppdrag/verksamhet

Kommunalförbundet Göliska IT ägs av Essunga, Götene, Lidköping och Skara kommuner och från 1 januari 2016 även Grästorp. Ägarandelen för Essunga kommun 2016 är 9,7 procent.

Göliska IT levererar IT-drift till de fyra kommunerna och flertalet kommunala bolag utifrån ett gemensamt IT-avtal. Verksamheten bedrivs som kommunalförbund, där medlemmarna enligt förbundsordningen har en ägarandel som motsvarar den relativa omfattningen kommunen köper verksamhet av förbundet.

Viktiga händelser under året

- Införandeprojekt för Grästorp som ny samarbetskommun
- Förändring av systemdesign för vård/omsorg och socialtjänstsystemet Procapita.
- Överlämnanden från samarbetskommunerna av tjänster som, ta emot felanmälningar, hantera telefonväxlar och kringliggande komponenter.
- På uppdrag av kunder utökat tjänstekatalogen med fem nya IT-tjänster.

Framtiden

- Nyinstallation/ombyggnad av det interna ärendehanteringssystemet Nilex
- Införande och färdigställande av det interna stödsystemet ClearPulse
- Kvalitetssäkring av personuppgifter (koppling mellan interna system och Skatteverket)
- Utgivare av SITHS-kort (ID-kort inom Vård & Omsorg och Socialtjänst)
- Övertagande av telefonidrift samt tjänstefiering av felanmälan/felhantering
- Övertagande av inköp av mobiltelefoner/abonnemang (Lidköping)
- Nyinstallation av ca 150 accesspunkter (utbyggnad trådlösa nät)
- Uppgradering av Officepaketet samtliga kommuner
- Uppgradering av Windows 7 till Windows 10 (pågår även under hela 2017)
- Utbyte av ca 150 trådlösa accesspunkter med gammal teknik
- Migrerat in 2700 iPads på skolorna i Götene, Skara, Essunga och Grästorp i Göliska ITs MDM-tjänst (central effektiv hantering av appar, nätverk mm)

Ekonomi/nyckeltal

Tkr	2014	2015	2016
Kommunens ägarandel, %	7,6	9,4	9,7
Omsättning, mnkr	46,8	44,6	47,7
Årets resultat, mnkr	2,6	-1,0	1,8
Antal anställda	48,0	51,0	54,0

Göliska It visar ett positivt resultat på 1 826 tkr. Det är flera faktorer som påverkat den positiva utvecklingen. En intäktsökning som är 7 procent högre än år 2015, främst på grund av Grästorps inträde i Göliska It. Samtidigt har kostnaderna inte ökat i samma takt på grund av bland annat att kostnader för Microsoftlicenser har slutbetalats under året, kostnader för accesspunkter redovisas som investering istället för drift och att lokalkostnaderna har sänkts.

Kommunstyrelse

Verksamhetsberättelse

Verksamheten under året

Näringslivsfrämjande åtgärder

Näringslivsarbetet i kommunen har bedrivits i nära samarbete med NossebroRegionens nätverk, där kommunstyrelsens ordförande finns med i styrelsen och kommunchefen är sekreterare. Arbetet med befintliga företag har under året bestått mycket av företagskontakter genom företagarluncher, medlemsmöten och företagsbesök. Kommunstyrelsen har gemensamt beslutat att näringslivsgalan skall genomföras vartannat år, därför har det inte varit någon gala under 2016. Vi sätter också in alla krafter för att ge så bra service till företagen som möjligt, till exempel vid myndighetsutövning och andra angelägna frågor.

I övrigt har kommunstyrelsen stort fokus på mark för etablering, att förmedla företagslokaler och kompetensförsörjning. Att kunna behålla och rekrytera personal med rätt kompetens är en helt avgörande fråga och detta kommer troligen att bli svårare framöver. Här behöver kommunen samverka med näringslivet. Efterfrågan på mark och lokaler har ökat under året och många företag har framtidstro och investerar. Antalet arbetstillfällen i kommunen har under tidsperioden 2008–2015 ökat med 129 stycken, motsvarande 6,1 procent vilket är mycket positivt. I etableringsfrågor och arbetet med näringslivsfrämjande åtgärder har vi under året samverkat med grannkommunerna och Position Väst (Fyrbodal).

De mest aktuella frågorna för tillfället är planeringen inför Näringslivsmässan i april och att utveckla samarbetet mellan skola och näringsliv.

Informationsverksamhet

Under november slutfördes upphandling av leverantör för ny *extern webbplats* (hemsida) som förväntas lanseras under våren 2017. Överföring av information till *nytt intranät* blev klar för lansering under hösten. Under året har cirka 15 *e-tjänster* tagits fram. E-tjänster inom exempelvis barnomsorg har använts flitigt och e-tjänst för vattenavläsning förväntas medföra en väsentlig förbättring för våra medborgare. Rutiner för *sociala medier* har tagits fram och en kommunövergripande facebook-sida samt en facebook-sida för marknaden har lanserats. *Essinfo* har publicerats enligt plan. Påbörjat arbete med framtagande av kommunikationspolicy har inte hunnit slutföras under 2016 utan fortsatt arbete kommer att ske under 2017.

Övning och utbildning i WIS (Webbaserat informationssystem vid händelse av kris) och RAKEL (RAdioKommunikation för Effektiv Ledning) arrangerad av Länsstyrelsen har genomförts för webbredaktörer och krisinformationsgrupp vid fem tillfällen under 2016.

Turistverksamhet

Under 2016 har samverkan kring turistfrågor varit i fokus och blivit föremål för olika samverkansdiskussioner, gemensamma förstudier och projektansökningar dels inom ramen för kommunalförbundet Skaraborg, inom V6 (sex kommuner i samverkan i västra Skaraborg) samt inom ramen för LAB190. Några Leader-projekt som tagits beslut om i Leaderområdet Nordvästra Skaraborg berör hela Skaraborgs turistnäring. Arbetet pågår med att utveckla befintliga evenemang såsom Nossebro marknad. Målsättningen är att både utveckla befintliga evenemang och att skapa nya.

Under 2016 har följande evenemang ägt rum i Nossebro: - Veteranmarknader - PR Husbilsklubb - Power Meet - Nationaldagsfirande - Marknadsaftnar - Qi gong-kurs - Festa Via - Arrangemang vid advent samt nyårsfirande

Marknadsverksamheten

Antalet marknadsknallar har under 2016, liksom under ett antal år, fortsatt att minska. Under hösten har en djupgående genomlysning av ekonomin genomförts. Åtgärdsförslag har redovisats som kommer att verkställas under 2017. Som ett led att möta minskad efterfrågan av marknadstutor genomfördes under januari 2016 ett mer samlat marknadsområde. Detta innebar en minskning av marknaden från 650 till 543 platser. Exempel på förändringar under 2017 är införande av ett digitalt bokningssystem, marknadskontor i biografen, ändrade öppettider samt ökat fokus på att hitta nya sortiment och knallar. Flera marknader kopplas till teman som går att kopplas till lokala producenter och/eller målgrupper.

Exempel på populära marknadsteman under 2016 var liksom året innan augustimarknaden med Göteborgs auktionsverk och Peder Lamm. Oktobermarknadens potatistema blev också lyckad. Detta genererade, liksom tidigare, bra publicitet och nöjda säljare.

Fritidsverksamheten

Ombyggnationen av Nossebro bad och camping har pågått under större delen av året. Verksamheten har förstås lidit av situationen, men ändå klarat av de temporära lösningarna på ett bra sätt.

Upphandlingen av ny entreprenör till Nossebro bad och camping slutfördes under våren, med resultatet att Atlantic Invest nu driver anläggningen till och med 2020 med möjlighet till 1 års förlängning.

Under hösten fick arbetet med att utveckla Stallaholmsområdet ny skjuts. Sparbanksstiftelsen beviljade ett projekt, ”Aktiva Stallaholm, från tillhåll till tillit” och ett aktivitetsområde är nu under planering. Detta område skall locka både gammal som ung och kommer att innehålla bland annat en hinderbana, ett utegym och sköna möjligheter att bara sitta och ”hänga”. Förhoppningen är att området ska vara färdigställt inför sommaren 2017.

Föreningslivet i kommunen är betydelsefullt och stabilt och bidragen som ges ut från kommunen ligger på en oförändrad nivå. Under året tillkom dessutom ett nytt driftbidrag till Essunga Ryttarförening på 275 000 kr.

Det är av största vikt att kommunen erbjuder ett brett spektra av fritidsaktiviteter till sina invånare, i syfte att få våra kommuninvånare att vilja bo kvar eller att utflugna invånare så småningom flyttar tillbaka. Därför måste vi värna om de föreningar inom alla områden som är aktiva inom kommunen likväl som vi också måste ta ansvar för att erbjuda möjligheter för de som väljer att inte engagera sig i en förening.

Samhällsbyggnad

Under enheten hanteras både driftsfrågor för kommunens fastigheter och det driftmässiga ansvaret för VA, avfall, park, gata, fastighet. Enheten är också beställare av tjänster för till exempel förvaltning, underhåll, projektering och investering. I enheten ingår även samordning av övergripande frågor för bygg och miljö. Personalansvaret ligger på kommunchefen.

I samhällsbyggnadsenheten finns administrativ samordning för hela enheten till exempel vad gäller övergripande strategiska frågor på enheten, arbetsplatsträffar och samordnad planering.

Förutom ovanstående övergripande frågor har bland annat följande utförts under 2016:

- Markavtal, arrendeavtal med mera
- Organisationsutveckling
- Samverkansarbete – VA, Bygg, Miljö
- Fastigheter- investeringar
- Medborgarförslag samt synpunkter
- Tillgänglighetsarbete
- Inventering kommunala fastigheter
- Planering fastighetsunderhåll

Gator, vägar och parker

I verksamheten ingår barmarks- och vinterunderhåll, offentlig belysning, juldekorationer, stöd till enskilda väg- och belysningsföreningar, trafiksäkerhetsfrågor, lokala trafikföreskrifter och skyltsättning, förråd med maskinpark, underhåll och förnyelse av rabatter, lekplatser, gräsklippning samt brounderhåll.

Förutom ovanstående drift och underhållsarbete har under 2016 bland annat följande utförts: Skogsröjning enligt synpunktsbrev, trädklippning enligt trädvårdsplan, klotlönnar utmed genomfarter i Nossebro; inläckage avloppsledningar pågående utredning, TV – filmning; deltagande samt utförande Stallaholmsområdet allaktivitetspark; Parkanläggning byte av lekutrustning på lekplats; ny gång- och cykelväg; gång- och cykelvägen Nossebro - Främmostad trädfällning, dikning och uppgrusning; nytt skärmtak vid förrådet; asfalteringar av kommunala vägar, bussgata, gång- och cykelväg samt lagningar och lappningar; maskininvestering inköp av ny vickplog till traktor; gång- och cykelvägs belysning; flyttning av fordon skrot- samt felparkerade bilar – 22 ärenden 2016 mm.

Vatten- och avloppsförsörjning

Ekonomiskt utfall 2000-2016					
År	Tkr	År	Tkr	År	Tkr
2000	170	2 006	178	2 012	-99
2001	259	2 007	-19	2 013	110
2002	-283	2 008	-293	2 014	7
2003	-141	2 009	6	2 015	245
2004	71	2 010	14	2 016	212
2005	-407	2 011	9		

Verksamheten omfattar produktion och distribution av dricksvatten och avledning och rening av spillvatten från fastigheter, gator och industrier.

Förutom ovanstående drift- och underhållsarbete har bland annat följande utförts under 2016:

- Ny anslutning av VA-servis till Violen (Diverse vattenledningar, Jonslund, Nossebro södra samt några mindre)
- Åsa vattenverk – byte reningsfilter och styrutrustning.
- Nya anslutningar utanför VA-område av både enskilda och VA- föreningar i Främmostad, Essunga och Bäreberg.

Resultaträkning, tkr	Bokslut 2013	Bokslut 2014	Bokslut 2015	Bokslut 2016
Verksamhetens intäkter	6998	7442	7361	7474
Verksamhetens kostnader	-4704	-5230	-4952	-5072
Avskrivningar	-1398	-1496	-1494	-1533
Verksamhetens netto-kostnader	896	716	915	869
Finansiella kostnader	-786	-709	-670	-657
Årets resultat	110	7	245	212

VA-verksamhetens resultat 2016 visar ett överskott på 212 tkr, det innebär en skuld till abonnenterna på motsvarande belopp.

Avfallshantering

Verksamheten omfattar hämtning och behandling av hushållens avfall, och skötsel av återvinningscentralen med tillhörande avfallsdeponi.

Förutom ovanstående drift och underhållsarbete har bland annat följande utförts under 2016:

- Avfallsupphandling nytt avtal om hushållsavfallet med Ragn-Sells
- Sluttäckning av Deponin pågår, ska vara klar hösten 2017.

Arbetsmarknadsåtgärder

Arbetsmarknadsenheten (AME) omfattar allt ifrån personer med lång väg kvar till ett inträde på arbetsmarknaden till de som är på väg ut i arbete. Här ingår även de nyanlända som efter etableringen inte gått vidare i studier eller arbete. Det tidigare påbörjade samarbetet/samlokaliseringen mellan LSS Dagliga verksamhet och AME's praktiska verksamheter har avslutats i samband med att Daglig verksamhet flyttade till nya lokaler på Kerstinsås. AME's praktiska verksamhetens primära uppdrag är att coacha ut deltagare till jobb/studier. Det sekundära uppdraget är att lösa uppdraget åt kunden. Under 2016 har 33 personer anvisats till AME: 14 kvinnor och 19 män. Under året har 46 personer haft en åtgärdsanställning i kommunen, 17 kvinnor och 29 män. 5 personer har kommit ut i annat arbete, 2 kvinnor och 3 män. Enheten ansvarade även för 110 ungdomars sommarpraktik, vilket var samtliga av kommunens sökande. Ombyggnation av AME's lokaler pågår för att samla all verksamhet i en fastighet. Detta kommer att skapa synergieffekter för effektivare arbetsledning och leda till att bättre kunna nyttja åtgärdsanställdas kompetenser.

Integrationscenter innefattar flyktingmottagning och integration i samhället. Vi tog emot 15 personer. Att vi inte tog emot fler beror på att systemet med anvisning gått över från Arbetsförmedlingen till Migrationsverket. Integrationscenter gick med överskott 2016. Verksamheten har under året sökt och erhållit medel från Länsstyrelsen för projektet Språkvänner.

Under året startade projektet Integrationscoach som innefattar coachning och nätverkande för målgrupperna inom AME och Integrationscenter (IC), där ligger även ansvar för Delegationen för Unga i Arbete (DUA). I projektet Nystartsjobb vill vi verka för ett differentierat arbetsliv där kommunens medarbetares kompetens används rätt och andra arbetsuppgifter lösgörs för att bilda nya tjänster som initialt delfinansieras som Nystartsjobb.

ESF-projektet Level Up startade och kommer att pågå till augusti 2018. Projektet syftar till att stödja unga vuxna mellan 16 och 29 år som har svårt att få tillträde till arbetsmarknaden.

Personal och arbetsmiljö

Det systematiska arbetsmiljöarbetet och personalfrågorna är väldigt viktiga på både kort och lång sikt. I det löpande arbetet är vi helt beroende av kompetent och engagerad personal. Arbetsplatsträffar genomförs regelbundet på alla enheter men organisationen och strukturen behöver i vissa fall förbättras. Medarbetarenkäten hösten 2016 visar på skiftande resultat och det finns förbättringsområden. Detta arbetar vi med nu ute i de olika arbetslagen. I vissa fall har vi haft svårt att kunna rekrytera och det har inneburit att tillfälliga lösningar måste tillämpas vilket självklart inte är bra.

Sjuktalen har stigit under de senaste åren men är för tillfället relativt låga på kommunstyrelseförvaltningen.

Ekonomiskt resultat

Resultaträkning och Investeringar

Tkr	2014	2015	2016
Intäkter	51,6	56,3	48,2
Kostnader	-108,5	-102,1	-95,8
<i>Varav personalkostnader</i>	-36,2	-40	-33,5
Nettokostnader	-56,9	-45,8	-47,6
Nettobudget	-42,5	-44	-47,6
Över/Underskott	-14,4	-1,8	0,0
INVESTERINGAR			
Utgifter	-7,3	-13,5	-29,4
Inkomster	1,6	1,2	0,95
Nettoinvesteringar	-5,7	-12,3	-28,45

Inkl tilläggsanslag 136 tkr Kf 15/16, 150 tkr Kf 65/16

Kommunstyrelsen redovisar ett resultat som är i paritet med budget. Kommunstyrelsen har både positiva och negativa budgetavvikelser. De största avvikelserna är bidrag från staten (ändringsbudget 2015), 2 mnkr och flyktigmottagning 0,9 mnkr. KS har också haft lägre kostnader än budget när det gäller färdtjänst +0,4 mnkr och senarelagd samverkan för upphandling, +0,4 mnkr. Kostnader av engångskaraktär har varit del av utrangering av rörläggning badet Nossebro, 1,5 mnkr och nedskrivning av exploateringsfastigheter 1,6 mnkr.

Jämfört med prognos i augusti är resultatet 1,3 mnkr sämre, orsaken är sent beslut om utrangering av inventarier.

Driftsammanställning

Nettokostnader tkr	2015	2016	budget 2016
POLITISK VERKSAMHET			
Nämnd och styrelseverksamhet	1 865,7	1 687,4	1 810
Stöd till politiska partier	184,7	188,6	181
Revision	453,3	426,6	439
Övrig politisk verksamhet	1 785,2	1 614,3	1 785
INFRASTRUKTUR SKYDD MM			
Fysisk och teknisk planering	1 943,4	3 721,7	1 619
Näringslivsfrämjande åtgärder	1 174,1	1 237,5	1 262
Turistverksamhet	200,3	440,7	515
Gator och vägar	5 202,6	5 490,2	5 765
Parkverksamhet	937,5	974,3	900
Miljö- och hälsoskydd	245,1	1 098,2	1 106
Totalförsvaret	5 252,9	5 542,9	5 670
FRITID OCH KULTUR			
Allmän fritidsverksamhet	527,7	1 010,7	1 040
Allmän kulturverksamhet	80,4	22,3	50
Idrotts- och fritidsanläggningar	4 910,1	5 063	3 670
SKOLVÄSENDET			
Förskoleverksamhet	35,9	0	0
Skola för barn och ungdom	119,8	1 011,8	855
VÅRD OCH OMSORG			
Bidrag för handikappanpassning	552,8	86,1	300
Färdtjänst	1 114,5	632,6	928
SÄRSKILT RIKTADE INSATSER			
Flyktingmottagning	-735,7	-3 281,9	-69
Arbetsmarknadsåtgärder	5 214,2	5 126,3	4 653
AFFÄRSVERKSAMHET			
Näringsliv och bostäder	958,1	685,7	855
Kommunikationer	74,5	222	286
Energi och vatten	-226,5	-211,8	-109

Avfallshantering	-140,3	-117,6	0
GEMENSAM VERKSAMHET			
Kommunkontor	8 581,6	9 007,8	8 814
Personaladministration	1 143,4	1 166	1 233
Särskilda servicefunktioner	1 435,5	1 525,5	1 804
Övrig gemensam verksamhet	1 885,3	3 277,3	2 197
TOTALT	44 776,1	47 648,2	47 559

Måluppfyllelse

Område:

Boende och befolkning

Nämndens mål	Kommentar
● Positivt flyttnetto	Vid mätning den 31 december 2016 var invånarantalet 5 620 stycken och innebär en ökning med 30 invånare. Kommunen hade under 2016 ett positivt flyttnetto på 28 invånare. För 2017 genomförs byggnation av 44 nya bostäder och planering har startats för ytterligare byggnation. Under 2017 ökar också mottagningen av kvotflyktingar från 20 till 28 personer vilket också bör vara positivt för en befolkningsökning.
● Ytterligare bostadsbyggnation	Under 2016 startades byggnation av 44 nya bostäder i flerbostadshus. Detta är en stor satsning med kommunen som finansiell garant. Ytterligare byggnation planeras för 2018 och kommunen har mycket kontakter med privata byggherrar för att intressera dem för bostadsbyggnation, helst redan under 2017. Arbetet pågår också med att ta fram nya bostadsområden för byggnation av småhus och flerbostadshus.
● Aktualiserat visionsdokument för Stallaholmsområdet	Kommunfullmäktige har fastställt en vision för Stallaholmsområdet och nu pågår arbetet med genomförande av en handlingsplan. Projektet "Aktiva Stallaholm" är en viktig del i detta. Sparbanksstiftelsen och kommunen är finansiärer av projektet som bl.a. innebär en hinderbana, utegym samt grill- och sittplatser. För att skapa mycket aktiviteter i området krävs samverkan med föreningslivet och näringslivet i kommunen.

Område:

Företagande och näringsliv

Nämndens mål	Kommentar
● Gott företagsklimat	Svenskt Näringslivs enkät om företagsklimatet i kommunen ger betyget 4,0 på en 6-gradig skala. Detta innebär att företagsklimatet är gott och kommunen är rankad som den 40:e bästa kommunen i landet. Trots det sammanfattande goda resultatet har Essunga kommun något sämre resultat på de flesta faktorer jämfört med 2015-års mätning. Orsaken är svår av veta men vi tror att det behövs ännu mer information om pågående arbete till våra företag. Vi skall därför ha ännu fler företagskontakter under 2017.

Område:
 Samhällsservice

Nämndens mål	Kommentar
 Utveckla besöksnäringen	<p>Under 2016 har samverkan kring turistfrågor varit i fokus och blivit föremål för olika samverkansdiskussioner, gemensamma förstudier och projektansökningar dels inom ramen för kommunalförbundet Skaraborg, inom V6 (sex kommuner i samverkan i västra Skaraborg) samt inom ramen för LAB190. Några Leader-projekt som tagits beslut om i Leader-området Nordvästra Skaraborg berör hela Skaraborgs turistnäring. Arbetet pågår med att utveckla befintliga evenemang samt skapa nya.</p>
 Utökad efterfrågestyrd kollektivtrafik	<p>Statistiken från Västtrafik visar att kollektivtrafiken i form av de tillköpta turerna mot Vårgårda och Grästorp har nyttjats alltmer, ju längre året har gått. Arbetet med kollektivtrafiken är långsiktigt och måste vara så, då det tar tid att ändra på folks vanor. Resultatet föranleder inga åtgärder i nuläget. De satsningar som tidigare gjorts bibehålls, i syfte att öka resandet ytterligare.</p>
 Sysselsättning för alla 18-25-åringar	<p>Alla ungdomar i åldern 18-25 år har inte sysselsättning men vi är väldigt nära genom att bara något tiotal inte har sysselsättning. Målet är mycket högt satt och vi anser att vi delvis nått målet. Vi fortsätter oförtrutet arbetet med att hitta lösningar för varje ungdom. Ansvar för detta arbete är fördelat på många i kommunen och vi samverkar bra med arbetsförmedlingen.</p>
 Ökad tillgänglighet	<p>En e-medborgarvecka anordnades i oktober med syfte att nå de invånare som ännu inte riktigt närmat sig e-samhället. Vi arbetar vidare med att skapa e-tjänster, där medborgarna har ett behov. En diskussion pågår inom Göliska kring att arbeta gemensamt med e-tjänstfrågorna framöver. Essunga kommun ligger väl framme inom e-området men har fortfarande en lång väg att gå för att kunna möta våra medborgares behov inom alla områden. Vi bör också arbeta på tillgängligheten via e-post, telefoni, fysiska möten mm. Här har vi en naturlig begränsning när det gäller antalet medarbetare, och det ställer därför höga krav på att personalen är mångsidig och kan hantera flera olika frågor professionellt. En gemensam funktion för e-tjänster på Göliska kan bidra till en ökad takt i arbetet med att utveckla nya tjänster och är definitivt en stor fördel för Essunga som liten kommun. I samband med att ny organisation sätts, bör vi också ta ett helhetsgrepp kring bland annat tillgänglighetsfrågor och vilka krav vi bör uppfylla gentemot allmänheten.</p>
 Minska bruket av tobak, alkohol och andra droger	<p>Målområdet "Tobak, alkohol samt andra droger" har varit ett prioriterat område i flera år. Det börjar ge resultat vilket visar vikten av att arbeta långsiktigt. I 6-9 skolan i Nossebro görs en årlig drogvaneundersökning och 2016 års undersökning visar att:</p> <ul style="list-style-type: none"> Föräldrarnas inställning till att inte tillåta rökning, snusning och alkoholdrickande ökar. Bruket av alkohol bland elever i årskurserna 7, 8 och 9 på Nossebro skola fortsätter att minska. Vad gäller rökningen så ökar mängden elever som inte rökt eller röker. Däremot ser vi en tendens att användandet av e-cigarett ökar. Vad gäller narkotikaanvändning ökar användandet i hela riket och vi ser tyvärr att Essunga kommun följer efter. För Essunga kommuns del är det cannabisanvändandet som ökar. <p>Analys: Det drogförebyggande arbetet börjar ge resultat. Styrkorna i detta arbete är att det har ett stort mandat, att det arbetas målmedvetet utefter en strategi och att man har drogvaneundersökningen som en riktning i arbetet. Det som oroar är att det hela tiden kommer ut nya droger och att mycket numera säljs via Internet. Stor oro finns också för den liberala inställningen unga och unga vuxna har vad gäller cannabis och denna drogs beroende och biverkningar.</p>

Nämndens mål	Kommentar
<p>◆ God arbetsmiljö där alla medarbetare känner delaktighet och medverkar till att nå verksamhetens mål</p>	<p>Under 2016 har en medarbetarundersökning gjorts. På påståendet "Min chef får oss medarbetare att arbeta mot gemensamma mål och visioner" är det 71 procent inom kommunstyrelseförvaltningen som svarar stämmer mycket bra eller stämmer ganska bra. Motsvarande siffra för påståendet "Jag trivs och känner mig trygg i min arbetsgrupp" är 85 procent och för påstående "Jag tycker det är bra att vara anställd av Essunga kommun" 76 %.</p>
<p>● All personal har önskad sysselsättningsgrad</p>	<p>Inom kommunstyrelseförvaltningen har all personal den sysselsättningsgrad de önskar. 82 % har en heltidstjänst.</p>
<p>◆ Minskad sjukfrånvaro</p>	<p>Sjukfrånvaron har under 2016 ökat i alla förvaltningar. Inom kommunstyrelseförvaltningen uppgår sjukfrånvaron till 3,1 procent (jämfört med 2,2 procent 2015 och 7,1 procent 2014). Kommunstyrelsen har lägst sjukfrånvaro av förvaltningarna.</p>

Område:

Finans

Nämndens mål	Kommentar
<p>● Budget i balans</p>	<p>Kommunstyrelsens budgetavvikelse är -89 tkr.</p>

Nyckeltal

Nyckeltal kommunstyrelsen		2013	2014	2015	2016
Företagsklimat enl. Svenskt Näringsliv, ranking	Essunga	50	49	31	40
	Kommuner med 5 000 - 9 999 invånare (ovägt medel)	174	181	170	162
Nettokostnad näringslivsfrämjande åtgärder, kr/inv*	Essunga	466	520	184	*
	Riket	181	182	188	*
Strukturkostnad kommunen, kr/inv	Essunga	33 050	35 315	35 178	36 226
	Kommuner med 5 000 - 9 999 invånare (ovägt medel)	34 868	36 523	37 201	37 888
Nettokostnad kommunens verksamhet totalt, kr/inv	Essunga	46 039	48 676	48 112	*
	Riket			49 415	*
Kostnad gator och vägar samt parkering, kr/invånare	Essunga	1 016	2 923	972	*
	Riket	1 572	1 545	1 550	*

Källa Kolada.se

*Ingen uppgift

Nettokostnad näringslivsfrämjande åtgärder är höga för Essunga kommun åren 2014-2015. Anledningen till de högre kostnaderna är dels att kommunen lämnade bidrag på 1,2 mnkr till Stiftelsen Essunga Industrier både 2014 och 2015 och dels på att lönekostnaderna för informationsverksamhet var organiserad i verksamheten fram till år 2015.

Internkontroll

Kommunstyrelsens internkontrollplan 2016 innehåller följande kontrollområden. Nedan redovisas utförda kontroller med resultatanalys och eventuella åtgärder.

Kontroll om introduktionsprogram används vid nyanställning.

Utförda kontroller: Under oktober 2016 genomfördes två enkäter digitalt, en till chefer och en till nyanställda. Chefernas svarsfrekvens 73 %. Nyanställdas svarsfrekvens 72 %. Kontrollresultat: Kommunövergripande rutiner finns gällande introduktion av nyanställda, vikarier och visstidsanställda. Enkätundersökning visar att drygt hälften av de svarande cheferna använder introduktionsprogrammet vid anställning av tillsvidareanställda. En tredjedel av cheferna använder det till vikarier och en fjärdedel använder programmet när de anställer timvikarier. Ett syfte med introduktionsprogrammet är att ny personal ska få en bra introduktion och trivas på arbetsplatsen. Majoriteten av de nyanställda svarar att de trivs på sin arbetsplats. Tre fjärdedelar av de tillfrågade nyanställda är nöjda med introduktionen. De flesta chefer har kännedom om kommunens introduktionsprogram, men inte alla. Sammanställning visar att introduktionsprogrammet inte följs till fullo och det kan ha påverkan på kvaliteten i introduktionen och det inledande arbetsutförandet. Kontrollresultatet bedöms som delvis godkänt. Åtgärd bör planeras för att introduktionsprogrammet ska implementeras och användas av ledare med personalansvar. Kontrollant: Carin Svärth, personalsekreterare.

- **Kontroll om förvaltningarna följer Arbetsmiljölagen ang riskbedömningar vid större organisationsförändringar och om rutiner är fastställda och efterlevs för samarbete med personal- och fackliga organisationer vid förändringar (§66a).**

Kontrollant och planerad kontrollmetod: Personalchef och fackliga representanter. Genomgång av de förändringar som planeras ske under 2016 och framåt.

Kontrollresultat: Förvaltningen har under 2016 gjort riskbedömningar inför ändringar i verksamheten enligt de regler som finns i Arbetsmiljölagen och de rutiner som fastställts för Essunga kommun. I Essunga kommuns Arbetsmiljöprogram finns rutiner för hur riskbedömningar inför ändringar i verksamheten ska göras. Rutinerna finns bland annat tillgängliga på vårt intranät med blanketter och beskrivning om hur en riskbedömning ska göras. Utbildning kring detta har skett till chefer och skyddsombud. Reglerna efterlevs men för att säkerställa att riskbedömningar alltid görs vid förändringar i verksamheten, måste fortlöpande utbildning ske och ett väl fungerande samverkanssystem finnas med dialog på ett tidigt stadium inför alla förändringar i verksamheten. Utbildning sker under 2017. Sammanfattande bedömning är att detta område behöver hållas under uppsikt och uppföljande kontroll planeras under 2017. Kontrollresultatet bedöms som delvis godkänt. Kontrollant personalchef Ingrid Jessen.

Framtiden

Förslag till en ny framtida organisation har tagits fram. Förslaget innebär att vi arbetar under en förvaltning i hela kommunen. Utmaningar i den nya organisationen blir bland annat

- Rekrytering och kompetensutveckling
- omfattningen av det administrativa stödet
- mer strategiskt arbete och arbete med verksamhetsutveckling
- mer arbete med planering samt tillväxt- och utvecklingsfrågor vid sidan av kommunens egna kärnverksamheter
- finansiering av den kommunala välfärden
- fastställa verksamheternas uppdrag, mål, omfattning och kvalitet

Socialnämnd

Verksamhetsberättelse

Verksamheten under året

Individ- och familjeomsorg

Placeringar inom såväl missbruksvård som barn- och ungdomsvården har ökat i omfattning. I början av 2016 hade kommunen beredskap för ett fortsatt stort inflöde av ensamkommande barn och ungdomar, men det visade sig att trenden tog en annan vändning. Under 2016 har det inte anlänt några nya barn eller ungdomar. Fyra av de som ankom i slutet av 2015, anges i statistiken ha kommit till kommunen 2016. Antal ensamkommande barn/ungdomar uppgår nu till 44 personer i Essunga kommun. Under 2016 har det skett en minskning med 23 personer från Essunga kommuns ansvar. Nytt boende för ensamkommande barn etablerats i kvarteret Amiralen, Nossebro från 1 juli 2016.

En ny ledningsorganisation skapades under året inom Individ- och familjeomsorgen (IFO). Utförare inom barn- och familj har samlats i nya lokaler för att utveckla verksamheten ur ett helhetsperspektiv. För att utveckla verksamheten med familjehem och kontaktfamiljer har IFO utökats med en tjänst som familjehemssekreterare. Utvecklingsarbetet inom IFO har tills viss del stannat av på grund av vakanser på ledar- och handläggarnivå. Ny plan har utarbetats för bättre organisationsstruktur.

LSS Funktionshinder

Antal LSS-insatser ligger på en konstant hög nivå, framförallt för barn och ungdomar. Daglig verksamhet har fått nya lokaler inom Kerstinsås. De nya lokalerna ger förutsättningar för utveckling av verksamheten. Den planerade ombyggnationen av Bryggan - korttidstillsyn - har inte verkställts, men verksamheten fortlöper inom andra lokaler inom skolans område. Ledningsorganisationen inom LSS har utvecklats och ger en stabil verksamhet.

Äldreomsorg

Det finns en ojämn belastning och efterfrågan på insatser mellan verksamheterna inom äldreomsorgen. En ökad efterfrågan på somatiska vårdplatser kunde tillgodoses med utökande av tre platser under 2016. Man har förbättrat insatserna genom ökad flexibilitet för korttidsplatserna som snabbare ska övergå till plats på särskilt boende. Korttidsplatser har ökat med 2 platser (totalt 7) och särskilt boende har ökat med 3 platser (totalt 70). Ny verksamhet för ökade sociala aktiviteter har slagit väl ut. I Kerstinsås nya lokaler och utemiljö har det skapats goda möjligheter till trevliga aktiviteter och samvaro. Värdegrundsarbetet har fortsatt med god kvalitet och riktar sig till alla verksamheter. Byggnation har påbörjats av 19 lägenheter för utökat trygghetsboende. Med hjälp av statsbidrag har det genomförts dokumentationsutbildningar, vilket bland annat har förbättrat arbetet med genomförandeplaner. Ökad grundbemanning inom äldreomsorgen med statliga medel har bidragit till ökade resurser. Undersökningen *Äldres uppfattning om vården* visar fortsatt mycket goda resultat inom hemvården och särskilt boende Lindbacken.

Personal och arbetsmiljö

Samtliga verksamheter arbetar med systematiskt personal- och arbetsmiljöarbete där bland annat lön- och medarbetarsamtal har genomförts under året.

Utbildningar i bemötande, dokumentation och motiverande samtal (MI-metoden) har genomförts i socialförvaltningen. Utveckling av arbetet mot våld i nära relationer har skett under året med finansiering av statliga medel, där MI är en metod för att motivera våldsutsatta och våldsutövare att ta emot hjälp.

Rekryteringsprocessen har varit svårare under 2016 gällande semestervikarier, sjuksköterskor och arbetsterapeut för äldreomsorgen. Inom Individ- och familjeomsorgen (IFO) har vakanser

varit svåra att tillsätta, med hänvisning till den nationella bristen på socionomer. Vid nyrekryteringar har det varit få sökande med rätt utbildning och erfarenhet, vilket har bidragit till personalbrist och att socionomkonsulter har anlåtats. Kompetenshöjande insatser har skett, framför allt för socialsekreterare inom IFO barn- och ungdomsvård. Förändringar har genomförts i både ledning och personalorganisationen för Hem för vård och boende för ensamkommande barn (HVB-hem). Arbetsmiljöverket har genomfört tillsyn på ett av HVB-hemmen och godkänt rutinerna kring systematiskt arbetsmiljöarbete.

Under 2016 har medarbetarenkät genomförts och 88 procent av de svarande medarbetarna inom socialförvaltningen har gett positivt svar på frågan om de trivs och känner sig trygga i arbetsgruppen (jämfört med 2014: 92 procent). På frågan om medarbetarna tycker att det är bra att vara anställda av Essunga kommun ger 79 procent positiva svar (jämfört med 2014: 92 procent). För att belysa ett förbättrat resultat vill vi delge resultatet på frågan "om jag var brukare/medborgare skulle jag vara nöjd med den arbetsinsats som utförs på min arbetsplats", som visade att 83 procent svarade positivt (jämfört med 2014: 86 %). Ett gemensamt resultat visar att medarbetarna önskar mer delaktighet och information. Förbättringsåtgärder kommer att vidtas i verksamheterna för att bibehålla goda resultat och förbättra de resultat man inte är nöjd med.

För att förbättra arbetsmiljön på socialkontoret har lokalerna renoverats och ny inredning ska införskaffas. Verksamheten "Knuten" (öppenvård missbruk och socialpsykiatri) och familjeteamet har flyttats till nya lokaler på Järnvägsgatan. Bemanningen inom IFO har successivt täckts upp med hjälp av socionomkonsulter. Ombyggnaden av hemvårdspersonalens omklädningsrum har förbättrat arbetsmiljön.

Statistik om sjukfrånvaro januari-december 2016 visar att socialförvaltningen har haft en *ökning* jämfört med samma period 2015. Ökad sjukfrånvaro föreligger, vilket leder till ökade sjuklönekostnader och sämre personalkontinuitet. En utredning med plan för åtgärder ska göras för att hitta orsakssamband.

2016	2015	2014	2013	2012	2011
7,6 %	6,2 %	5,9 %	5 %	4,5 %	-

Ekonomiskt resultat

Resultaträkning och Investeringar

Tkr	2014	2015	2016
Intäkter	36 491,2	42 948,6	72 467,8
Kostnader	-142 651,2	-152 950,9	-190 266,7
<i>Varav personalkostnader</i>	-100 490,7	-106 101,2	-132 326,1
Nettokostnader	-106 160,0	-110 002,3	-117 798,9
Nettobudget	-104 640,0	-109 306,0	-115 814,0
Över/Underskott	-1 520,0	-696,3	-1 984,9
INVESTERINGAR			
Utgifter	-1 239,9	-373	-1 239,9
Inkomster	0	0	0
Nettoinvesteringar	-1 239,9	-373	-1 239,9

Driftsammanställning

Nettokostnader tkr	2015	2016	Budget 2016
POLITISK VERKSAMHET			
Nämnd och styrelseverksamhet	-290,7	-274,0	-310,0
INFRASTRUKTUR			
Alkoholtillstånd	-22,9	-0,9	-15,0
VÅRD OCH OMSORG			
Äldre och funktionshinder	-86 398,5	-91 602,6	-90 897,0
Förebyggande insatser	-1 869,9	-2 521,4	-2 079,0
Vård utom hemmet	-5 418,2	-7 900,4	-4 900,0
Barn- och ungdomsvård	-2 205,5	-2 208,5	-2 060,0
Övrig vuxenvård	-3 268,1	-3 692,5	-4 169,0
Familjerätt	-109,6	-130,4	-116,0
Gemensam administration vård och omsorg	-10 418,6	-12 383,9	-11 441,0
SÄRSKILT RIKTADE INSATSER			
Flyktingmottagande	*	2 915,7	173,0
TOTALT	-110 002,0	-117 798,9	-115 814,0

*Under 2015 organiserades flyktingmottagande under Kommunstyrelsen

Socialförvaltningen har ett underskott om cirka 2 mnkr. Framförallt beror detta på ökade kostnader för institutionsvård för både vuxna och barn, dock inte ensamkommande barn samt nedanstående orsaker:

- Ökade kostnader och fler platser inom särskilt boende, men även ökade intäkter genom avgifter.
- Underskottet inom LSS bygger på lägre intäkter från staten än förväntat gällande insatser i form av personlig assistans.
- Inom IFO har markant ökning av placeringar på behandlingshem eller familjehem skett för personer med missbruksproblem samt barn och ungdomar (inte ensamkommande barn). Kostnaderna har till viss del kompenseras genom ökade statsbidrag för ensamkommande barn/ungdomar.
- Ökade personalkostnader inom IFO med anledning av socionomkonsulter på vakanta tjänster.
- Minskat behov av ekonomiskt bistånd i förhållande till budget tack vare ett bra samarbete mellan AME och socialtjänsten.

Måluppfyllelse

Område:

Samhällsservice

Nämndens mål	Kommentar
 Alla brukare och anhöriga upplever att de blir väl bemötta av personal	Bemötandefrågan är en mycket viktig kärnfråga. Mötet med människor är ofta avgörande för hur insatsen fungerar och vilket resultat man når. Under 2016 har man arbetat med värdegrundscirklar där cirka två tredjedelar av äldreomsorgens personal deltagit. I och med detta arbete har personalens kompetens ökat när det gäller värdegrundsfrågor och vikten av att ha ett förhållningssätt och bemötande är avgörande. Under perioden har det inkommit färre klagomål och Lex Sarah-anmäl-

Nämndens mål	Kommentar
	<p>ningar än tidigare till socialförvaltningens verksamheter. Resultat från enkätundersökningen "Vad tycker de äldre om vården" visar mycket goda resultat när det gäller upplevelse av personalens bemötande, speciellt inom hemvård och särskilda boendet Lindbacken. De inte fullt så goda resultaten inom särskilt boende Kerstinsås kommer att genomlysas och åtgärder kommer att vidtas.</p> <p>Lindbackens personal fick kommunens uppmuntringspris för bästa utvecklingsinsats 2016 med motiveringen att <i>"de skapar trygghet och glädje för de äldre genom ett äkta engagemang. Alla får ett trevligt bemötande, både medarbetare, boende och anhöriga. De skapar en trygg atmosfär i boendet och får alla besökare att känna sig välkomna."</i></p> <p>Hemvårdsresultaten beror bland annat på att medarbetarna kommer i tid, meddelar om de är försenade, de har ett bra bemötande, trygghet i vem de ska möta. Lindbacken prioriterar bemötandet, både mot de boende och anhöriga.</p> <p>Individ- och familjeomsorgen har inte genomfört någon brukarundersökning under 2016. Enheten för funktionshinder (LSS) har gjort en brukarundersökning inom daglig verksamhet.</p>
<p>◆ Föräldrar och barn/unga har tillgång till stöd vid behov</p>	<p>Uppsökande och förebyggande verksamhet sker för att uppmärksamma och möta behov tidigt. Arbetet med elevcoacher i samarbete mellan IFO och skolan är ett exempel. Ett annat exempel är sommarverksamhet i samarbete med fritidsgården med flera som utökades i år med hjälp av statliga medel, vilket resulterade i ett besök på Liseberg och en resa till Arena Skövde Bad.</p> <p>Medel har erhållits från Socialstyrelsen för att utveckla arbetet med våld i nära relationer. Familjeteamet arbetar i nära kontakt med familjerna med att ge stöd till barn och ungdomar samt till föräldrarna i föräldrarollen. Extra stöd till föräldrar finns att tillgå genom Familjeteamets icke biståndsbedömda stödsamtal. Förbättringsarbete kommer att ske för att höja nyttjandegraden av det familjerättsliga stödet i form av samarbetsamtal.</p>
<p>◆ Socialtjänstens insatser ska vara av god kvalitet och ge goda resultat.</p>	<p>Kvalitetssäkrade insatser innebär att brukare får en garanterad god nivå på insatsen oavsett vem som får eller vem som utför insatsen. Inom socialnämndens verksamheter utförs arbete för att fullfölja lagstiftningens krav om systematiskt förbättringsarbete. Rutiner och social dokumentation har förbättrats för att säkra kvaliteten i insatserna.</p> <p>Under året har samverkan utvecklats mellan äldreomsorg och LSS både gällande handläggning och verkställighet av beslut. Genom samverkan bemötandet av den enskilde förbättrats och många problem för den enskilde undanröjs, handläggningen underlättas och insatserna blir bättre anpassade med individens behov i centrum.</p> <p>Man ser en förbättring genom att trygghetscentralen nu finns närmare vår verksamhet (Lidköping), vilket innebär att hemvårdstagare som larmar får hjälp och stöd. Synpunkter från anhöriga visar att många är nöjda med vår palliativa vård, de upplever ett gott bemötande och trygg vård.</p> <p>För att utveckla verksamheten med familjehem och kontaktfamiljer har IFO utökats med en tjänst som familjehemssekreterare. Syftet med tjänsten är att förbättra stödet till familjehemmen och därmed skapa säker kvalitet i familjehems- och kontaktfamiljsinsatser. Statliga medel har erhållits för kompetensutveckling och för att öka bemanningen inom IFO:s barn- och ungdomsvård.</p> <p>Medel har också erhållits för att kompetens- och metodutveckling gällande socialförvaltningens arbete med våld i nära relationer. Under året har IFO verksamheten brottats med personalomsättningar och hög arbetsbelastning. Detta har gjort att man valt att prioritera bort administrativa arbeten med styrdokument, enkätundersökningar m.m. Utvecklingsledare inom IFO är nu tillsatt och under 2017 kommer denna typ av arbete mer att fokuseras på.</p>
<p>● Samordnat stöd för ensamkommande barn med långsiktiga helhetslösningar för bra boende, fritid och skolgång</p>	<p>Situationen för ensamkommande barn-verksamheten har förändrats radikalt under året genom att färre har kommit och många har fått lämna kommunen.</p> <p>Ensamkommande barn-verksamheten och personalorganisationen har blivit alltmer stabil. Allt fler ensamkommande barn/ungdomar (15 stycken) är boende i familjehem nära kommunen. Nytt boende för ensamkommande barn har etablerats från 1 juli 2016 i kvarteret Amiralen, Nossebro. Organisationen inom IFO gällande ensamkommande barn och ungdomar har fått</p>

Nämndens mål	Kommentar
	<p>en förändrad ledningsstruktur med god samordning av arbetet. Flera placeringar utanför kommunen har avslutats och istället har det skapats hemmaplans-lösningar, både i form av HVB-hem och familjehem. Det har förbättrat kontakten med barnen och ungdomarna och ger större möjlighet till integrering i vårt samhälle. Antalet ensamkommande barn/ungdomar har minskat kraftigt under året, vilket har skapat bättre möjligheter att ge mer individuellt bemötande och mer tid för verksamhetsförbättrande insatser. Samverkan sker mellan socialtjänstens handläggare, boenden och skola, vilket lett till en fungerande skolgång och tillgång till sommarlovsaktiviteter. På fritiden finns möjlighet att delta på aktiviteter, så som gym och idrott med mera.</p> <p>Medel har erhållits från Länsstyrelsen som riktas till mer personalresurser för att öka det sociala stödet till ungdomarna.</p>
<p>◆ God arbetsmiljö där alla medarbetare känner delaktighet och medverkar till att nå verksamhetens mål</p>	<p>Socialnämndens verksamheter utför systematiskt personal- och arbetsmiljöarbete enligt antagen arbetsmiljöplan.</p> <p>Höst 2016 genomfördes en medarbetarenkät, vilket visade försämrade resultat för socialförvaltningen jämfört med 2014. Förbättringsåtgärder vidtas i verksamheter för att bibehålla goda resultat och förbättra de resultat man inte är nöjd med.</p> <p>Fortsatt hög sjukfrånvaro råder, vilket är ett problem för verksamheterna och har bland annat lett till ökade sjuklönekostnader. Utredning ska göras för att hitta orsakssamband med plan för åtgärder.</p>

Område:

Finans

Nämndens mål	Kommentar
<p>◆ Budget i balans</p>	<p>Socialförvaltningen klarar inte en budget i balans. Kostnader avseende institutionsvård för vuxna och barn har ökat kraftigt under 2016, personalsituationen inom IFO har dessutom varit ansträngd och personal från bemanningsföretag har anlitats och LSS har haft kostnader utöver budget på ca 800 tkr. Vissa delar av IFO har haft många svåra ärenden under året som inte kunde förutses vid arbete med budget inför år 2016. Verksamheterna för äldreomsorg och ekonomiskt bistånd är i paritet med budget under år 2016</p>

Nyckeltal

		2013	2014	2015	2016
Äldreomsorg					
Kostnad hemtjänst kr/brukare		219 306	233 947	268 839	*
Kostnad äldreomsorgen, andel (%) av totala driftkostnader	Essunga	25,4	23,9	23,2	*
	Västra Götaland	23	22,6	21,1	*
Kostnad äldreomsorg, kr/invånare	Essunga	14 330	14 484	14 977	*
	Västra Götaland	12 827	13 075	13 388	*
Kostnad särskilt boende kr/brukare		831 857	881 083	1 051 208	*
Barn och unga					
Kostnad familjehemsvård kr/invånare	Essunga	936	699	707	*
	Riket	558	597	649	*
Kostnad institutionsvård kr/invånare	Essunga	866	220	243	*
	Riket	574	630	669	*
Kostnad öppna insatser övrigt kr/invånare	Essunga	180	412	353	*
	Riket	219	218	233	*
Vuxna					
Kostnad institutionsvård kr/vårddygn	Essunga	3 473	2 385	1 958	*
	Riket			3 272	*
Kostnad öppna insatser, övriga av vuxna missbrukare kr/invånare	Essunga	11	87	109	*
	Riket	63	65	58	*
Ekonomiskt bistånd					
Kostnad utbetalt ekonomiskt bistånd kr/invånare	Essunga	294	264	233	*
	Riket			972	*

Nyckeltalen är hämtade från Kolada (Kommun- och landstingsdatabasen).

*2016- års uppgifter finns inte publicerade ännu. De flesta nyckeltalen för 2016 publiceras under hösten 2017.

Internkontroll

Socialnämndens internkontrollplan 2016 innehåller följande kontrollområden. Nedan redovisas utförda kontroller med resultatanalys och eventuella åtgärder.

- **Kontroll av rutiner för bidragsansökningar av statsbidrag, ersättningar från Migrationsverket, Länsstyrelsen, Socialstyrelsen med flera.**

Kontrollresultat: Det saknas en skriftlig rutin saknas för bidragsansökningar. Bidragsansökningarna görs regelbundet, men det finns en risk eftersom ansökningarna görs av ett fåtal personer utan en sammanhållande rutin. Bevakning av vilka statsbidrag som ska sökas sker utan anmärkning. Uppföljning av utbetalningar avseende liggande fordringar med mera är god. Bedömning görs att kontrollområdet bör hållas under uppsikt och att en efterföljande kontroll bör göras.

Analysen av kontrollresultatet visar att kommunen har grepp om vilka bidrag kommunen har rätt att ansöka, vilka bidrag som har betalats ut och vilka bidrag som är utestående. Den positiva resultatanalysen gör att risken minskar väsentligt. Kontroll av bidragsansökningar till Migrationsverket gjordes under hösten 2016.

Kontrollresultatet bedöms som delvis godkänt.

Kontrollansvarig: Eva-Lena Egsonius, ekonomichef

- **Kontroll om introduktionsprogram används vid nyanställning.**

Utförda kontroller: Under oktober 2016 genomfördes två enkäter digitalt, en till chefer och en till nyanställda. Chefernas svarsfrekvens 73 %. Nyanställdas svarsfrekvens 72 %. Kontrollresultat: Kommunövergripande rutiner finns gällande introduktion av nyanställda, vikarier och visstidsanställda. Enkätundersökning visar att drygt hälften av de svarande cheferna använder introduktionsprogrammet vid anställning av tillsvidareanställda. En tredjedel av cheferna använder det till vikarier och en fjärdedel använder programmet när de anställer timvikarier. Ett syfte med introduktionsprogrammet är att ny personal ska få en bra introduktion och trivas på arbetsplatsen. Majoriteten av de nyanställda svarar att de trivs på sin arbetsplats. Tre fjärdedelar av de tillfrågade nyanställda är nöjda med introduktionen. De flesta chefer har kännedom om kommunens introduktionsprogram, men inte alla. Sammanställning visar att introduktionsprogrammet inte följs till fullo och det kan ha påverkan på kvaliteten i introduktionen och det inledande arbetsutförandet. Kontrollresultatet bedöms som delvis godkänt. Åtgärd bör planeras för att introduktionsprogrammet ska implementeras och användas av ledare med personalansvar.

Kontrollant: Carin Svärth, personalsekreterare.

- **Kontroll om förvaltningarna följer Arbetsmiljölagen för riskbedömningar vid större organisationsförändringar och om rutiner är fastställda och efterlevs för samarbete med personal- och fackliga organisationer vid förändringar (§66a).**

Kontrollant och planerad kontrollmetod: Personalchef och fackliga representanter. Genomgång av de förändringar som planeras ske under 2016 och framåt. Kontrollresultat: Förvaltningen har under 2016 gjort riskbedömningar inför ändringar i verksamheten enligt de regler som finns i Arbetsmiljölagen och de rutiner som fastställts för Essunga kommun. I Essunga kommuns Arbetsmiljöprogram finns rutiner för hur riskbedömningar inför ändringar i verksamheten ska göras. Rutinerna finns bland annat tillgängliga på vårt intranät med blanketter och beskrivningar. Utbildning kring detta har skett till chefer och skyddsombud. Reglerna efterlevs men för att säkerställa att riskbedömningar alltid görs vid förändringar i verksamheten, måste fortlöpande utbildning ske och ett väl fungerande samverkanssystem finnas med dialog på ett tidigt stadium inför alla förändringar i verksamheten. Utbildning sker under 2017. Sammanfattande bedömning är att detta område behöver hållas under uppsikt och uppföljande kontroll planeras under 2017. Kontrollresultatet bedöms som delvis godkänt. Kontrollant Ingrid Jessen, personalchef.

- **Kontroll av kostenhetens matdistribution avseende hur kontroll av bland annat värme fungerar vid leverans till ordinärt och särskilt boende.**

Utförda kontroller: Kostenheten utför temperaturmätningar varje månad enl instruktioner i enhetens egenkontrollprogram som antogs sommaren 2016.

Beskrivning av kontrollresultatet: Resultaten av mätningarna har visat att det inte funnits några avvikelser. Vid avslutad matdistribution har maten en temperatur som överstiger 60 grader, vilket är tillfredsställande. Kontrollresultatet bedöms som godkänt. Kontrollant kökschef. Kontrollansvarig: Anna-Lena Karlsson, kostchef

Framtiden

I och med den åldrande befolkningstrenden ökar behovet av olika former av äldreomsorg. Essunga kommun bygger nytt trygghetsboende som kommer färdigställas under 2017. Behovet av en planera framåt ökar, därför kommer en strategisk plan inom området att arbetas fram under året. För att öka resurseffektiviteten kommer utvecklingsarbete att riktas mot att förbättra flexibiliteten mellan enheterna inom äldreomsorgen, med särskilt fokus på nattorganisationen inom särskilt boende för att uppfylla Socialstyrelsens kvalitetskrav. För att förbättra möjligheten till god personalförsörjning kommer utvecklingsarbete att ske för att Essunga kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare. Bland annat kommer rätten till heltid att ses över. Ny teknik kommer att vara ett utvecklingsområde framöver, där det bland annat ingår förbättrad trygghet för hemvård och särskilt boende.

LSS insatserna förväntas öka i framtiden och även här planeras nya boenden och lokaler för korttidsverksamhet.

Hemmaplanslösningar behöver skapas, dels för att insatserna blir mer kvalitativa om vi har våra placeringar på närmare håll, dels för att minska kostnader för externa placeringar.

Ensamkommande barn-verksamheten planeras att sammanföras till ett HVB-hem, då underlaget inte beräknas vara tillräckligt för de två befintliga hemmen. Beslut om organisation och utformning av stödboende ska tas under 2017.

För att säkra personalbemanningen inom IFO kommer fortsatt personalrekrytering att ske. För att skapa en stabilitet i verksamheten och i personalgruppen är det av största vikt att arbetsmiljön är god och att verksamhetens struktur och riktlinjer förankras.

Samtliga ökade behov ger konsekvenser på den kommunala ekonomin i framtiden. Särskilt då man ser ökade behov inom äldre- och funktionshinderomsorgen.

Utbildningsnämnd

Verksamhetsberättelse

Verksamheten under året

Förskola

2016 har antalet barn i förskoleverksamheten ökat. Utbildningsnämnden har erhållit ekonomiska medel från Skolverket, vilket har gett möjlighet till att utveckla verksamhetens struktur genom att grupperna har delats upp mer i åldersgrupper samt till att öka personaltäthet i de yngre barngrupperna. Föräldraenkäten visar ett mycket fint svarsresultat, där 99.5 procent uppger att barnen trivs i förskolan. Den nya förskolan i Fåglum invigdes också under 2016.

Skolbarnomsorg

Fritidshemmen har haft en markant ökning av barn i grupperna. Från hösten 2016 har statliga medel erhållits, för det så kallade "fritidshemslyftet" och det har använts till att öka personalbemanningen.

Grundskola & särskola F-5

Elevantalet ökar inom grundskolan, framförallt i F-5-skolorna. Statsbidrag genom lågstadiesatsningen har lagts på utökad personal. Fortsatt arbete sker i projektet Hälsofrämjande skola. Ett syfte är att minska den psykiska ohälsan bland våra elever.

Skolinspektionen har kommit med synpunkter efter sin inspektion. Ytterst lite kritik har kommit gällande utbildningsnämndens stora verksamheter som förskola och grundskola.

Resultaten i nationella prov åk 3 har förbättrats ytterligare under läsåret. Gymnasiebehörigheten för elever i åk 9 har minskat något, men däremot har meritvärdet ökat.

I den årliga trivselenkäten i årskurs 3, 5 och 8 ser vi att fler elever än året innan trivs i skolan. Betydligt fler anser att skolarbetet gör dem nyfikna så att de får lust att lära mer, vi fortsätter ändå att arbeta med den frågan eftersom det fortfarande är för många av eleverna som svarar nej på den frågan. Eleverna upplever i allt högre utsträckning att lärarna tar hänsyn till elevernas åsikter och att de vet vad de ska kunna för att nå målen i de olika ämnena. Vi fortsätter arbeta mot nolltolerans för kränkningar. Trygghetsteamerna arbetar såväl förebyggande med föreläsningar kring mobbning och nätkränkningar som aktivt med insatser om kränkningar redan skett.

Nyanlända elever inkluderas i klasserna direkt. De ges extra resurser i form av en resursperson under några veckor och studiehandledning kontinuerligt. Resurspersonen hjälper dem att läsa schema och bygga relationer med de andra eleverna. Ipad finns tillgänglig och används till översättning och spel för att öva svenska. Parallellt med ämnesundervisning har de studiehandledning på modersmål och modersmålsundervisning. I årskurs 6-9 har de nyanlända eleverna utöver ordinarie schema en lektion svenska som andraspråk varje dag. Man har också en pedagogtjänst som arbetar riktat mot dessa elever i klasserna för att de ska nå så hög måluppfyllelse som möjligt.

Beslut har tagits om en omfattande kompetensutveckling till alla lärare, och arbetet har inletts under 2016. Metoden, Challenging learning process, CLP, utgår forskning och innebär ett kollegialt lärande där man diskuterar och utvecklar metoder och undervisningen.

Andelen ekologiska livsmedel som Kostenheten har köpt in har ökat till 20 procent, jämfört med 2015 års resultat: 13 procent.

Gymnasieskola & gymnasiesärskola

Essunga kommuns gymnasiesärskola avslutades i juni 2016 med anledning av alltför litet elevunderlag. Nya gymnasiesärskoleelever får sin utbildning i närliggande kommuner.

Antal elever på gymnasieskolan har minskat i förhållande till budgeterad prognos, framför allt

skedde minskningen under höstterminen 2016. En utredning pågår för att hitta orsakerna till minskningen.

Hälften av eleverna har valt yrkesinriktade program och hälften har valt högskoleförberedande program.

Under vårterminen pågick verksamhet på IM (språkintrouktion) för ensamkommande ungdomar i åldern 16-18 år i Nossebro. Under hösten har verksamheten förlagts till Vårgårda gymnasieskola.

Vuxenutbildning

För god samverkan och bra resursutnyttjande har SFI-verksamheten flyttats över till Lärcenter. Med anledning av lågt elevunderlag togs de samhällsorienterade ämnena bort från och med höstterminen 2016. Behovet tillgodoses bland annat genom fortsatt samverkan med Komvux distansundervisning NTI.

Kultur & bibliotek

Under 2016 har Bibliotekets utlåningsstatistik för media ökat från totalt 43 120 lån (2015) till 44 311 lån 2016. Ökningen avsåg framför allt boklån. Även utlåning av tidskrifter ökade under 2016. Mediatyper med minskad utlåning är ljudböcker, musik-cd och filmer. Självbetjäningssystem har under året installerats och tagits emot positivt. Biblioteket blev också kommunens digitala servicepunkt och i och med det arrangerades e-medborgarveckan under hösten.

Flera arrangemang har under året varit mycket lyckade. Den 23-25 maj visade man utställningen Kreativa Biblioteket som var mycket lyckad. Omkring 3000 besökare kunde ta del av olika alster som skapats av eleverna på Nossebro skola. Festa-Via –firandet i september blev en folkfest mycket tack vare stor delaktighet från föreningslivet. Barn från 4 år har under hösten sett professionell scenkonst av hög kvalitet, bland annat av Göteborgsoperan.

Kulturskola

Musikskolans kulturverksamhet har gått från projekt till en permanent skola, vilket sammanfattas under begreppet Kulturskola. Elevunderlaget är fortsatt sviktande, trots ökat utbud. Statsbidrag från statens kulturråd ger ytterligare möjlighet till utökat utbud i form av teater, bild och starta musikprogrammering och en satsning på marknadsföring för att öka intresset.

Personal och arbetsmiljö

Samtliga verksamheter i utbildningsförvaltningen arbetar med det systematiska personal- och arbetsmiljöarbetet. Personal- och arbetsmiljöfrågor prioriteras och de är en viktig del i övrig verksamhetsutveckling. arbetsmiljö. Medarbetarenkäten visar sammanfattande positivt resultat för utbildningsförvaltningen.

Löne- och medarbetarsamtal har genomförts inom alla verksamheter. Statsbidrag på 1,3 mnkr för läsåret 2016-2017 har erhållits för Lärarlönelyftet. Personalen har uppskattat satsningen.

Behöriga lärare finns på i stort sett alla tjänster, trots ökade svårigheter att rekrytera. Lågstadiesatsningen har inneburit ökad personaltäthet från förskoleklass till årskurs 3.

En ny rektor har anställts inom F-5-skolan.

Inomhusmiljön i hemkunskapslokalerna har efter många undersökningar visat sig vara såpass dåliga att renovering kommer att ske under 2017.

Under 2016 genomfördes en medarbetarenkät. Andel som svarat "stämmer mycket bra" eller "stämmer ganska bra":

- Jag trivs och känner mig trygg i min arbetsgrupp
  - 2016: 90 %
  - 2014: 94 %
- Jag tycker det är bra att vara anställd av Essunga kommun
  - 2016: 89 %
  - 2014: 95 %
- Om jag var brukare/elev skulle jag vara nöjd med den arbetsinsats som utförs på min arbetsplats
  - 2016: 90 %
  - 2014: 93 %

Sjukfrånvaron har ökat markant, vilket leder till ökade sjuklönekostnader och sämre personalkontinuitet. En utredning ska göras för att hitta orsakssamband och plan för åtgärder.

Sjukfrånvaro utbildningsförvaltningen

2016	2015	2014	2013	2012	2011
5,9 %	4,8 %	4,2 %	3,1 %	3,4 %	4,5 %

Ekonomiskt resultat

Resultaträkning och investeringar

Tkr	2014	2015	2016
Intäkter	15 884,0	16 137,3	24 374,5
Kostnader	-130 905,4	-135 690,8	-146 755,7
<i>Varav personalkostnader</i>	-76 903,8	-80 744,0	-87 343,0
Nettokostnader	-115 021,4	-119 553,5	-122 381,2
Nettobudget	-117 653,0	-120 702,0	-125 209,0
Över/Underskott	2 631,6	1 148,5	2 827,8
INVESTERINGAR			
Utgifter	-643,0	-701,0	-830,9
Inkomstr	0	0	0
Nettoinvesteringar	-643,0	-701,0	-830,9

Driftsammanställning

Nettokostnader tkr	2015	2016	Budget 2016
POLITISK VERKSAMHET			
Nämnd- och styrelseverksamhet	-234,4	-249,4	-279
FRITID OCH KULTUR			
Allmän kulturverksamhet	-263,4	-294,6	-277
Bibliotek	-2 385,0	-2 548,9	-2 568
Musikskola	-1 217,7	-1 394,1	-1 394
Fritidsgårdar	-598,2	-644,8	-553
PEDAGOGISK VERKSAMHET			
Förskoleverksamhet/pedagogisk omsorg	-24 939,3	-26 794,9	-26 647
Skolbarnomsorg	-4 919,7	-5 216,0	-5 373
Förskoleklasser	-2 147,4	-2 477,0	-2 382
Grundskola inkl grundskola	-55 339,2	-55 551,2	-57 071
Gymnasieskola inkl gymnasieskola	-21 893,8	-22 462,5	-23 501
Vuxenutbildning	-3 298,8	-2 723,3	-3 238
Gemensam administration pedagogisk verksamhet	-2 316,4	-2 024,6	-1 926
TOTALT	-119 553,3	-122 381,3	-125 209

Utbildningsnämnden har ett överskott för 2016 med drygt 2,8 mnkr. Detta härleds framför allt till minskade kostnader för gymnasieskolan, då elevantalet minskade i förhållande till det beräknade antalet. Överskottet kan också härledas till ökade statsbidrag inom grundskolan. Dessutom har vuxenutbildningen effektiviserats genom personalrationalisering, samverkan och samlokalisering med SFI och övrig vuxenutbildning.

Måluppfyllelse

Område:

Boende och befolkning

Nämndens mål	Kommentar
 Mer kultur för och av barn & unga	<p>För att nå målen om mer kultur för och av unga har flera aktiviteter anordnats under året.</p> <p>Biblioteket har anordnat teaterföreläsningar, pepparkaksbygges tävling, utställningen Kreativa biblioteket, förskolan läser, höstlovläsning med mera. Många av dessa aktiviteter är i samarbete med skolan. Kreativa Biblioteket lockade omkring 3000 besökare mellan den 23-25 maj där besökarna fick njuta utav alster som skolans elever skapat.</p> <p>Skolan har under sommaren anordnat aktiviteter för barn och ungdomar bland annat med resa till Liseberg och Arena Skövde.</p> <p>Essunga Musik- och teaterförening bjöd in alla elever i årskurs 9 att se deras föreläsning "Dödsängeln", en pjäs med utgångspunkt i andra världskriget.</p> <p>Essunga kommuns kulturskola har under året vid flera tillfällen stått för underhållning vid olika arrangemang, bland annat vid nationaldagsfirandet.</p> <p>Ett möte med ansvariga för skolans elevråd och företrädare för Ungdomsfullmäktige planeras för att se över hur vi kan förnya formerna för ungas delaktighet. Fortsatt satsning på att lyfta ungas delaktighet.</p>

Område:

Samhällsservice

Nämndens mål	Kommentar												
 Alla elever i grundskolan ska nå kunskapskraven	<p><u>F-5-skola</u> Vårens resultat i de nationella proven för årskurs 3 visar något bättre resultat än fjolåret. De få elever som inte lyckats fullt ut har personalen redan tidigare uppmärksammat och anpassningar har satts in. De goda resultaten är ett resultat av en tydlig specialpedagogisk organisation och att skolorna noga följer elevernas kunskapsutveckling genom diagnoser och formativa bedömningar. Vid vårterminens slut hade alla utom ett fåtal elever i årskurs 1 klarat målet att läsa med flyt.</p> <p><u>6-9-skola</u> För elever som riskerar att inte nå lägsta kravnivån görs i första hand anpassningar och vid behov upprättas åtgärdsprogram där elevhälsan finns närvarande. Dessa åtgärdsprogram följs upp och utvärderas tillsammans med skola, elev och vårdnadshavare. Man arbetar i högre grad ämnesövergripande för att ge eleverna en holistisk syn på skolämnen och lärande. Redan under årskurs 8 var man orolig att målen inom NO och matematik inte skulle nås. Årskurs 9 läsåret 2015–2016 fick därför extra insatser för att nå målen. Resultaten från de nationella proven i årskurs 9 visar att eleverna har med sig goda kunskaper och att satsningen på att låta lärare med lång erfarenhet undervisa eleverna i NO och matematik samt ha dubbla lärare på alla matematiklektioner var lyckad och gav goda resultat. 80 procent av eleverna hade uppnått kunskapskraven i alla ämnen.</p> <table><thead><tr><th></th><th>2015</th><th>2016</th></tr></thead><tbody><tr><td>Meritvärde Åk 9 Essunga (16 ämnen)</td><td>206,5</td><td>218</td></tr><tr><td>Meritvärde Åk 9 Essunga (17 ämnen)</td><td>213,4</td><td>225,3</td></tr><tr><td>Meritvärde Åk 9 Riket (17 ämnen)</td><td>220,3</td><td>224,8</td></tr></tbody></table>		2015	2016	Meritvärde Åk 9 Essunga (16 ämnen)	206,5	218	Meritvärde Åk 9 Essunga (17 ämnen)	213,4	225,3	Meritvärde Åk 9 Riket (17 ämnen)	220,3	224,8
	2015	2016											
Meritvärde Åk 9 Essunga (16 ämnen)	206,5	218											
Meritvärde Åk 9 Essunga (17 ämnen)	213,4	225,3											
Meritvärde Åk 9 Riket (17 ämnen)	220,3	224,8											
 Hög digital kompetens hos både elever och pedagoger	<p><u>F-9-skola</u> Arbetet med att ta fram en IKT-plan för förskola och skola påbörjats under året. IKT står för informations- och kommunikationsteknologi. Målet är att det skall finnas en tydlig plan för hur man skall arbeta med datorer och Ipads i klassrummen och vad som krävs för att vi skall komma dit. Idag är variationen väldigt stor i hur användandet av IKT ser ut. Det finns klasser</p>												

Nämndens mål	Kommentar
	<p>som sitter och har bokcirkel med elever i Storbritannien via Skype, medan i andra klassrum så används datorer i mycket liten utsträckning. Under hösten har en IKT-enkät besvarats av alla lärare på F-9. Även denna visar en väldigt stor variation, både på kunskap om IKT och användandet av det. Detta återspeglar sig även i användandet, då enbart 12 procent anser att de arbetar aktivt tillsammans med elever med digitalt skapande. Flera fortbildningsinsatser är planerade under 2017.</p> <p>På 6-9 skolan är det i nuläget cirka 2,5 elev per digitalt verktyg. Mål är i första hand 2 elever på 1 verktyg. Man använder sig av främst datorer, men även Ipads när det passar bäst. För de nyanlända eleverna användes digitala verktyg i mycket stor grad. Vid undervisning i svenska som andraspråk finns tillgång till en digital enhet per elev. Digitala spåret är en fristående samlingssida med material för Svenska som andra språk. Det har fungerat bra som ett komplement i undervisningen. Arbetet med digitala verktyg ökar elevernas källkritiska medvetenhet och bidrar till en varierad undervisning. Alla elever har möjlighet att använda inläsningstjänst, både i skolan och hemma, för att lyssna på texten i läroböckerna.</p>
<p>♦ God arbetsmiljö där alla medarbetare känner delaktighet och medverkar till att nå verksamhetens mål</p>	<p>Utbildningsnämndens verksamheter utför systematiskt personal- och arbetsmiljöarbete enligt antagen arbetsmiljöplan. 2016-års medarbetarenkät visade i stort sett positiva resultat för utbildningsnämnden, i jämförelse med övrig kommun. Grundskolan har mycket goda resultat, medan det är inte lika bra resultat för förskola och fritidshem. Åtgärder med analys kommer att göras. Markant ökad sjukfrånvaro föreligger, vilket leder till ökade sjuklönekostnader och sämre personalkontinuitet. Utredning ska göras för att hitta orsakssamband och plan för åtgärder.</p>

Område:

Finans

Nämndens mål	Kommentar
<p>♦ Budget i balans</p>	<p>Utbildningsnämnden har ett överskott för 2016 med drygt 2,8 mnkr. Detta härleds framför allt till minskade kostnader för gymnasieskolan, då elevantalet minskade i förhållande till det beräknade antalet. Överskottet kan också härledas till ökade statsbidrag inom grundskolan. Dessutom har vuxenutbildningen effektiviserats genom personalrationalisering, samverkan och samlokalisering med SFI och övrig vuxenutbildning.</p> <p>Kontinuerlig uppföljning och prognos av elevantal i gymnasieskolan för att tidigare kunna bedöma utfallet. Utfallet är svårt att beräkna då det beror både på antal elever, val av utbildning o utbildningsort.</p>

Nyckeltal

	Budget 2015	Utfall 2015	Budget 2016	Utfall 2016
Förskola				
Antal barn	271	263	269	276,2
Nettokostnad/barn	89 808	89 241	87 301	90 283
Pedagogisk omsorg				
Antal barn	25	24	20	20,5
Nettokostnad/barn	56 440	61 203	68 450	83 171
Elever och lärare grundskolan				
Antal årselever åk 1-9	528	540	526	551,5
Antal lärare/100 elever	8,5	9	9,74	11,4
Grundsärskola				
Antal elever	10	10	10	8,5
Gymnasieskola				
Antal elever i annan kommun	180	182	194	185,5
Antal elever i Nossebro	3	10	3	13
Frivillig gymnasiesärskola	3,5	3,5	2	3,5

		2013	2014	2015	2016
Förskola					
Barn per årsarbetare i förskolan, antal	Essunga	5,5	5,5	5,5	5,5
Grundskola					
Elever i åk 9 som uppnått konskapskraven i alla ämnen, kommunala skolor, andel (%)	Essunga	71,4	85,5	78,6	80
	Riket	75,6	75,9	75,3	76,4
Elever i åk 9, meritvärde kommunala skolor, genomsnitt (17 ämnen)	Essunga			213,4	225,3
	Riket			220,3	224,8

Källa: Kolada.se (Kommun och Landstingsdatabasen)

Internkontroll

Utbildningsnämndens internkontrollplan 2016 innehåller följande kontrollområden. Nedan redovisas utförda kontroller med resultatanalys och eventuella åtgärder.

- **Kontroll av rutiner för bidragsansökningar av statsbidrag, ersättningar från Migrationsverket, Länsstyrelsen, Socialstyrelsen med flera**

Kontrollresultat: Det saknas en skriftlig rutin för bidragsansökningar. Bidragsansökningarna görs regelbundet, men det finns en risk eftersom ansökningarna görs av ett fåtal personer utan en sammanhållande rutin. Bevakning av vilka statsbidrag som ska sökas sker utan anmärkning. Uppföljning av utbetalningar avseende liggande fordringar med mera är god. Bedömning görs att kontrollområdet bör hållas under uppsikt och att en efterföljande kontroll bör göras. Analysen av kontrollresultatet visar att kommunen har grepp om vilka bidrag kommunen har rätt att

ansöka, vilka bidrag som har betalats ut och vilka bidrag som är utestående. Den positiva resultatanalysen gör att risken minskar väsentligt. Kontroll av bidragsansökningar till Migrationsverket görs under hösten 2016. Kontrollresultatet bedöms som delvis godkänt. Kontrollansvarig: Eva-Lena Egsonius, ekonomichef.

- **Kontroll om introduktionsprogram används vid nyanställning.**

Utförda kontroller: Under oktober 2016 genomfördes två enkäter digitalt, en till chefer och en till nyanställda. Chefernas svarsfrekvens 73 %. Nyanställdas svarsfrekvens 72 %. Kontrollresultat: Kommunövergripande rutiner finns gällande introduktion av nyanställda, vikarier och visstidsanställda. Enkätundersökning visar att drygt hälften av de svarande cheferna använder introduktionsprogrammet vid anställning av tillsvidareanställda. En tredjedel av cheferna använder det till vikarier och en fjärdedel använder programmet när de anställer timvikarier. Ett syfte med introduktionsprogrammet är att ny personal ska få en bra introduktion och trivas på arbetsplatsen. Majoriteten av de nyanställda svarar att de trivs på sin arbetsplats. Tre fjärdedelar av de tillfrågade nyanställda är nöjda med introduktionen. De flesta chefer har kännedom om kommunens introduktionsprogram, men inte alla. Sammanställning visar att introduktionsprogrammet inte följs till fullo och det kan ha påverkan på kvaliteten i introduktionen och det inledande arbetsutförandet. Kontrollresultatet bedöms som delvis godkänt. Åtgärd bör planeras för att introduktionsprogrammet ska implementeras och användas av ledare med personalansvar. Kontrollant: Carin Svärth, personalsekreterare.

- **Kontroll om förvaltningarna följer Arbetsmiljölagen för riskbedömningar vid större organisationsförändringar och om rutiner är fastställda och efterlevs för samarbete med personal- och fackliga organisationer vid förändringar (§66a).**

Kontrollant och planerad kontrollmetod: Personalchef och fackliga representanter. Genomgång av de förändringar som planeras ske under 2016 och framåt. Kontrollresultat: Förvaltningen har under 2016 gjort riskbedömningar inför ändringar i verksamheten enligt de regler som finns i Arbetsmiljölagen och de rutiner som fastställts för Essunga kommun. I Essunga kommuns Arbetsmiljöprogram finns rutiner för hur riskbedömningar inför ändringar i verksamheten ska göras. Rutinerna finns bland annat tillgängliga på vårt intranät med blanketter och beskrivningar. Utbildning kring detta har skett till chefer och skyddsombud. Reglerna efterlevs men för att säkerställa att riskbedömningar alltid görs vid förändringar i verksamheten, måste fortlöpande utbildning ske och ett väl fungerande samverkanssystem finnas med dialog på ett tidigt stadium inför alla förändringar i verksamheten. Utbildning sker under 2017. Sammanfattande bedömning är att detta område behöver hållas under uppsikt och uppföljande kontroll planeras under 2017. Kontrollresultatet bedöms som delvis godkänt. Kontrollant: Ingrid Jessen, personalchef.

Framtiden

Framtidsprognoser visar att efterfrågan på förskoleplatser ökar. Det har kommit in flera förfrågningar om barnomsorg på vardagskvällar, nätter och helger. Detta kommer att utredas och tas politisk ställning till under 2017. Antal flyktingar ökar de närmaste åren, vilket påverkar både skola och förskola. Det kommer att ske en stor kompetenssatsning under 2017-2018 inom F-9-skolan genom projektet Challenging Learning Process, CLP. Vi har gjort en överenskommelse med Sparbanksstiftelsen om en Friends-verksamhet. Syfte är att öka tryggheten för elever och minska kränkningar inom skolan. Ett nytt avtal har skrivits med Lidköpings kommun om att de ska driva vuxenutbildningen i Nossebro, vilket kommer att utvärderas under 2017. Nya regler inom vuxenutbildningen kan komma att leda till ökad efterfrågan. Utbildningsnämnden kommer att ta fram underlag inför renovering och utbyggnad av vissa skollokaler. Kulturskolan har fortsatt utvecklingsarbete för att öka antalet deltagare.

Under 2017 kommer den budgeterade delen för gymnasieverksamhet att minska, vilket kommer läggas över på förskoleverksamheten då behovet av platser kommer öka. Minskningen av budget inom gymnasieverksamheten beror på minskat elevantal och val av skola.

Ovan nämnda redovisade behov får ekonomiska konsekvenser vilket ger ett tryck på den kommunala ekonomin.

Bygg- och Miljönämnd

Verksamhetsberättelse

Verksamheten under året

Byggkontor

Byggkontoret ger service till allmänheten med råd och upplysningar om till exempel bygg-, energi- och miljörelaterade frågor i enlighet med Plan- och Bygglagen, PBL. Tjänsten som bygglovingenjör är vakant sedan maj månad. Den tidigare plan- och bygglovingenjören handlägger bygglov en dag i veckan i samarbete med sekreteraren. Vi har behandlat och expedierat cirka 84 ärenden under 2016.

Byggkontoret har lämnat bygglov bland annat för ett nytt trygghetsboende i närheten av vårdcentralen, ett nytt flerbostadshus i 6 våningar på kvarteret Violen, en ny industribyggnad vid plantskola, en ny privat ridhall, betongindustri, rivningslov och om- och tillbyggnader. Vi har även hållit tekniska samråd, inklusive energirådgivning, och utfört arbetsplatsbesök.

Två lokaliseringsprövningar för nybyggnad av bostadshus utanför detaljplan har gjorts.

Miljökontor

Verksamhet

Miljökontoret har behandlat och expedierat cirka 490 ärenden. Miljö- och hälsoskyddstillsynen har omfattat planerad tillsyn av industrier, anläggningar för mellanlagring av avfall, förskolor och lantbruk. Oplanerad tillsyn har förekommit i samband med klagomålsärenden. Nämnden har besvarat remisser från olika instanser. Vi har handlagt anmälningar om värmepumpinstallationer, kontrollerat och sammanställt köldmedelrapportering och utfört referensmätningar [JP1]. Analysrapporter från provtagning av dricks- och badvatten granskas kontinuerligt.

Utsläppen av näringsämnen från jordbruken och hushållens avlopp leder till övergödning av vattendrag. Tillsynen har fokuserats på att minimera utsläppen.

Minskade utsläpp kan åstadkommas genom bra lagringsmöjligheter för gödsel och goda spridningsrutiner. Inspektioner har visat på både bra och dåliga lagringsmöjligheter. Där lagringen visat sig vara bristfällig har förbättringar utförts i flera fall.

Projektet med enskilda avlopp löper på. Miljökontoret har skickat brev till fastighetsägare i Bärsberg socken och påminnelsebrev om åtgärder till Essunga östra. Många har installerat minireningsverk eller byggt reningsbäddar.

Livsmedelstillsyn har bedrivits enligt planen. Länsstyrelsen har granskat livsmedelstillsynen i kommunen vid sitt besök i oktober.

Personal och arbetsmiljö

Arbete med arbetsmiljön sker kontinuerligt.

Möten har hållits både inom verksamheten samt externt, med länsstyrelse, angående jävsfrågor. Länsstyrelsen har gett direktiv om hur organisationen ska se ut utifrån jävsfrågor och detta har befasts och implementerats i verksamheten.

Det har uppmärksamrats att ventilation ej fungerat fullt ut i den fysiska miljön och åtgärder kommer att utföras för att tillgodose detta under 2017.

Ekonomiskt resultat

Resultaträkning och investeringar

Tkr	2014	2015	2016
Intäkter	1 105,4	1 301,2	1 401,2
Kostnader	-2 846,6	-3 108,5	-2 889,3
<i>Varav personalkostnader</i>	-2 062,0	-2 296,8	-2 106,0
Nettokostnader	-1 741,2	-1 807,3	-1 488,1
Nettobudget	-1 784,0	-1 724,0	-1 707,0
Över/Underskott	42,8	-83,3	218,9
INVESTERINGAR			
Utgifter	0	0	0
Inkomster	0	0	0
Nettoinvesteringar	0	0	0

Driftsammanställning

Nettokostnader tkr	2015	2016	Budget 2016
POLITISK VERKSAMHET			
Bygg- och miljönämnden	127,5	115,2	173,0
Bygg- och miljökontoret			
Bygg	425,7	207,1	417,0
Miljö	1 254,1	1 165,7	1 117,0
TOTALT	1 807,3	1 488,0	1 707,0

Måluppfyllelse

Område:

Samhällsservice

Nämndens mål	Kommentar
 Kommuninvånare erhåller snabb och rättssäker ärendehandläggning	Verksamheten inom bygg- och miljöförvaltningen arbetar kontinuerligt med målen som finns bestämda av både bygg- och miljönämnden och av verksamheterna. Bygglov och anmälningar ska hanteras inom fem veckor vid delegationsbeslut och inom tio veckor när beslutet tas i nämnden. Målet är uppnått, endast 5 ärenden har tagit längre tid än 10 dagar efter det att ärendet är komplett. Målet för anmälningar om installation av värmepumpar och ansökan/anmälan och anläggande av enskilda avlopp är att de ska behandlas inom två veckor efter att ärendet är komplett. Resultatet visar att handläggningstiden för installation av berg- eller jordvärme som regel är mellan en till sex arbetsdagar.

Område:

Finans

Nämndens mål	Kommentar
 Budget i balans	Budgeten har under året legat på riktpunkten. Bokslutet visar på ett plusresultat på cirka 200 000 kronor. Överskottet beror på vakans på byggnadsingenjör, flera bygglov som gett stora intäkter, många tillståndsbeslut för enskilda avlopp, fler tillsynsbesök på miljö- och hälsoskyddsområdet, höjda taxor och färre nämndsammanträden.

Nyckeltal

	2013	2014	2015	2016
Bygg				
Bygglov, nytt	8	11	23	24
Bygglov, om- och tillbyggnad	27	25	23	29
Bygganmälan/anmälan	9	11	27	17
Rivningslov	1	3	3	3
Totalt	45	50	76	73
Miljö				
Värmepumpar	28	27	37	20
Enskilda avlopp	90	99	67	75

Internkontroll

Bygg- och miljönämndens internkontrollplan 2016 innehåller följande kontrollområde. Nedan redovisas utförda kontroller med resultatanalys och eventuella åtgärder.

- **Bedömning av hur väl verksamhetsplanen för 2016 följs.**

Kontrollant: Eva Bayard, samordningsansvarig Bygg och miljö, har lämnat följande redovisning och bedömning.

I slutet av varje månad kontrolleras att verksamheten är i fas med verksamhetsplanen.

Kontrollresultat: Miljö- och livsmedelskontrollen sker enligt planen.

Handläggning av bygglov sker med hjälp av konsult under tiden som rekrytering pågår.

Kontrollanten bedömer kontrollresultatet som godkänt.

Framtiden

Organisationen bör arbetas om för att bli tydligare än vad den är i nuläget

Kommunfullmäktige
Essunga kommun

Revisionsberättelse för år 2016

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer har granskat den verksamhet som bedrivits av kommunstyrelsen, nämnderna, fullmäktigeberedningen och genom utsedd lekmanarevisor, verksamheten i Essunga Bostäder AB. Separat granskningsrapport avseende granskningen Essunga Bostäder AB har avlämnats.

Kommunstyrelsen, nämnderna och beredningen ansvarar för att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande mål, beslut och riktlinjer samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. De ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll samt återredovisning till fullmäktige.

Revisorernas ansvar är att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper samt att pröva om verksamheten bedrivits i enlighet med fullmäktiges uppdrag och mål samt de föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, kommunens revisionsreglemente och god revisionsred i kommunal verksamhet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning.

Granskningsinriktning

Vi har granskat delårsrapport, årsredovisning och årsbokslut. Därutöver har vi genomfört en riskbedömning av kommunen och dess verksamheter.

I likhet med föregående år har vi under 2016, som ett led i den årliga granskningen, haft möten med företrädare för kommunstyrelsen och nämnderna. Vid dessa möten har vi bl a behandlat nämndernas budgetläge, verksamhetsmål och verksamhetsutfall. Vid

mötena har också avstämning gjorts av hur nämnderna arbetar med intern kontroll.

I övrigt har vi följt verksamheten bl a genom att kontinuerligt ta del av styrelsens och nämndernas protokoll med tillhörande handlingar.

Mål för God Ekonomisk Hushållning

I kommunallagen föreskrivs att det för verksamheten skall anges mål och riktlinjer som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning. För ekonomin skall anges de finansiella mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning.

Revisorerna skall bedöma om resultatet i årsbokslutet är förenligt med de mål som fullmäktige beslutat.

Tre av fyra finansiella mål knutna till god ekonomisk hushållning uppfylls för 2016. Endast målsättningen avseende självfinansiering av investeringar uppnås inte fullt ut. Även föregående år uppnåddes inte denna målsättning.

Av åtta mål kopplade till god ekonomisk hushållning ur ett verksamhetsperspektiv uppfylls fem helt vilket är drygt 60 %. Resterade mål uppfylls delvis. Inget mål uppfylls inte alls. Måluppfyllelsen är likartad föregående år. Vi har ingen avvikande uppfattning från Kommunstyrelsens bedömning av måluppfyllelsen utan bedömer måluppfyllelsen avseende verksamhetsmålen som måttlig. Målen för respektive nämnd framgår under deras redogörelser. Då flera av verksamhetsmålen är allmänt hållna och inte så lätta att mäta, är det svårt för oss att bedöma måluppfyllelsen. Arbetet med mål och måluppfyllelse behöver därför fortsätta.

Bedömning

Vi bedömer sammantaget att kommunstyrelsen, nämnderna och fullmäktigeberedningen har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.

Vi bedömer att nämnderna har arbetat i enlighet med reglementet för intern kontroll.

Revisorernas uttalande

Vi tillstyrker att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för kommunstyrelsen, nämnderna, fullmäktigeberedningen samt enskilda ledamöter i dessa organ.

Vi tillstyrker att kommunens årsredovisning för 2016 godkänns.

Nossebro den 31 mars 2017

Essunga kommuns revisorer

Lars Sahlin
Ordförande

Lars Jerrestrand

Anne-Marie Nilsson

Tore Karlsson
Vice ordförande

Maria Andersson

Bilaga:

Revisionsrapport Granskning av årsredovisning 2016; PwC